T.
4.

HIEREMIAE
THRIVERI BRACHELII MEDICI

Louanienſis, de miſſione ſanguinis in pleu ritide, ac aliſs phlegmonis tam exter- nis q̃ internis omnibus cum Petro Briſſoto & ~~Leonardo Fuchſio~~ diſceptatio ad medicos Pariſienſes.

Eiuſdem commentarius de uictu ab arthriticis morbis uindicante, ubi q̃ male diris illis cruciatibus ſit a neotericis hactenus prouiſum, oſtenditur, ac alij q̃ plurimi uiuendi errores, ali bi communes, obiter corriguntur.

❧

¶ *Veritas æmulos parit, aſſentatio patronos.*

Vænundantur Louanij a Bartholomæo Grauio ſub ſole aureo.

REVERENDO IN CHRISTO PATRI

D. Godofrido Brachelio, Abbati
Aenamo optime merito, ac
ſuo Mœcenati integerri-
mo Hieremias
Thriuerus
S. D.

Scis eam, quę mihi iamdudum cum amico quodam, viro, profecto vtriuſq; linguę doctiſſimo, fuit amica diſſentio Mœcenas optime. Is, niſi immemor fueris, imprudentem rogauit, dum nouiſſime ſimul conuiuaremur tecum, vtriuſnam lateris leſi an illeſi in pleuritide venam ſecarem. Legerat ille ante Petrum Briſſotum & Leonardum Fuchſium, hic contra neotericos differentes, ego vero Louanium nondum habitaram, ſed Niuellam nobiliū magis conuenticulum, q̃ nouarum literarum emporium. quare neq; Petrum Briſſotum neq; Leonardum de hac materia diſceptantes legeram, nec pręterea vnq̃ aliquem aliū ambigentem audiueram. Reſpondi igitur libere, non paſſim, nec adeo frequenter, ſed in pleniori tamen corpore integri lateris me venam tundere, modo ſcilicet neq; ętas, neq; alia corporis cõditio impediret, nec dū etiam tota iā materia decubuiſſet. At ille grauiter inſtare, vehemẽter damnare, nuſq; admittere, & quod plurimū me terrebat, adiecit hūc errorem omnium Pariſiẽſium vno ore, vno theta dãnatum, ꝑ quos medicinā plurimum adiutā negare non poſſum, plurimaq; quę hactenus latuerunt, fateri debeo eſſe inuẽta. Attamen in hoc eos cõſenſiſſe, neq; tū mihi per

ſuadere potui, neq; adhuc poſſum. Quicquid tamẽ ſit, cũ eius ſectę authoribus nũc ago, & Pariſienſiũ arbitrium inquiro, & ne tui õnino videar oblitus, noſtrę diſceptatiõis ad te mitto exẽplar, excuſum typis Rutgeri Reſcij profeſſoris Grçci. Qđ ſi paruũ videatur, atq; te indignũ, paratũ eſt mihi iuxta vulgarẽ excuſationẽ dicere, animũ meliora lõge velle. At dicet aliquis, bona precari multo expeditius eſt q; polliceri, cuius tamẽ apud Ouidium inanis ridetur gratia, nec vulgo pẽdũtur beneficia, adeo vt aliquis verius q̃ Ouidius dicere poterit.

Pollicitis aliquis, re nullus diues, inani
Alterius voto quilibet eſſe poteſt.

Quid faciam? in hoc non ego tãtum, ſed & ſtudioſi plane omnes ſunt infœlices, in quibus animi benignitas corporis fortunis ſuperatur, & ſtudiũ erga amicos extenuatur. Literarũ pręterea (apud quos aliqua eſt) gratia obſcurat̃. Vnde recte dictũ eſt ab Ariſtotele, nõ ſolum nihil nõ poſſe ꝓclare fieri, ſed nec dici ab eo cui deſunt facultates, neq; tã mẽ tã modica hęc æſtimari debẽt, a quibus (ſi vera) licet exiguis multorũ depẽdet ſalus, multorũ ꝑuerſa dilueĩ perſuaſio. An vera ſit, ego nõ decerno, veriſimilia tamẽ puto, quod reliquũ eſt cẽſurę, medicis alijs, ꝓceptoribus meis Louaniẽſibus, ac Pariſiẽſibus, totũ ꝑmitto. Mihi enĩ nequaq̃ cõtumelioſum videt̃ a doctis docte modeſteq; carpi, ſed rurſum ab indoctis ſupbior ſum q̃ vt ferã. Quod ſi curioſus aliquis fortaſſe quærat, cur hũc cõmentariũ ſcripſimus? Iam occaſionẽ ſatis indicauim9. Cur etiã reſpõdere nõ poſſem qđ totũ medicorũ gen9 & philoſophorũ reſponſurũ eſſet, ut prætereã comicorũ luſus, tragicorũ luctus, poetarũ fabulas, quorũ oĩm grauiſſimos uiros nõ puduit. At illos laudabit, nos uero damnabit, aliã illorũ, aliã meã interpretabitur mẽtem. Verum unũ is hãc didicit? certe cõtumelioſus ẽ. Quid

quęſo

queſo ī nobis cauſat? Ex temeraria quadā glīa hęc nos ſcri pſiſſe arbitror dictur⁹ eſt. Sed ne hęc qdē grauis obiectio ē: multo em̄ pulchrius eſt ea glīa ad laborē irritari, q̄ ea contē pta deſidere, ac multa inertia torpere, nihil oīno boni capeſ ſere. Cur etiā nō poti⁹ in his annulos, in aliis alia īſignia ri det, quę oīa longe ꝓximi⁹ ad oſtentatioēm, ad glīam magis ſpectare uident̄, q̄ literarū decorē. Alius nō glorioſum mō, ſed et temerariū ęſtimabit, q et doctiſſimoꝝ hoīm tentē re fellere ſnām, & etiā antiqꝝ in multis corrigere opinionē. At ita me docuit Ariſtoteles, docuit Galenus nulli hęreſi animū addicere, ī oībus libere veritatē ſectari, nec ſuſtinuit in oībus Galenus Hippocratē, nō etiā Galenum Auicēna. Nihil igitur curo, ſi quis albo me coruo deiceps cōparet, qn̄ hoc idē in multo me doctiores dici poteſt. An vero temera riū ſit, veritatē īquirere, de alioꝝ opiniōe ābigere? nūc vel ob hoc abſolui mereor, qui nō tam quid cēſeā cōtēdo q̄ alio rū ſentētiā īquiro. Mea rurſum nō recipi, ſed æſtimari tm̄ cupio. Ex ātiquis q̄tū poſſum cōtra alios veritatē mōſtro. Dicet alius, ita oīm in te cōuertis ſpicula poti⁹ q̄ oculos. nō dubito. Quid em̄ aliud noſtra vita q̄ ꝑpetua tragędia, citra quā ſi cōtigerit alia, plane īfœlix ē & ſterilis vita. Vix em̄ qcq̄ bn̄ auſpicari licet, cui nihil obſtet, cui nō detrahat ſtati inſcitia & īuidia, duę ꝑfecto literarię peſtes maximæ. Ve rū horū atꝙ aliorū maloꝝ aſſultus, multū moleſtus eſſe deſi net, ſi iuxta ſacrarū literaꝝ, quę mētiri nō poſſūt, admoniti onē, fuerit eminus ꝓſpect⁹. Generoſi etiānū animi erit, & nequaq̄ ī ſtrēnui, nō ſolū his leuibus ſtrepitibus nō cedere ſed neꝗ deterreri, imo multo magis aīāri, ac contra audē tius ire. Iā em̄ argumētū ē quēuis feciſſe bene, cū alius īter ꝑtat̄ male, nuſq̄ adeſt calūnia, vbi deeſt gloria. Alioꝝ etiā nota īdignū, quod ex ſe euidēs eſt. Immodeſtū ac moroſum ꝑterea iudicabit alius, qui alterius ſnīæ raro accedā, meæ

vero oĩa indulgeã. Vtrũ vero moroſi⁹ veritatẽ iquirere,an inquirẽtẽ ruditer retrudere. Vter plus ſibi tribuit,an q ab aliorũ interĩ dictis recedit,an qui ne ꝟbũ,ne vnũ quidem apicem ſuis dogmatibus detrahi patitur? Nihil ad te,inqt alius,res tua non agitur,famę periculum facis, nec lucrum vllũ. Imo vtcũq̧ euenerit,ego plures hac re iuuabo. Si vicero, ꝑuerſam multoꝝ opinionẽ emẽdauero. ſi ceſſero, adhuc tñ vicero,nã & ego & multi adhuc aliȷ́, qui nondũ a veteri diſceſſerũt opiniõe,cũ illis veritatẽ ſuſcipiem⁹,atq̧ hoc mõ tũ mihi,tũ mecũ ſentientibus plurimũ rurſum lucri fecero. Nec medici ſoli,ſed & aliȷ́ quidã μεγαλοφρονοῦντες hos nr̃os labores facile damnabũt,apud q̃s nihil tã male audit,q̃ oĩs iuuenũ conat⁹.a quibus quicquid pręſtatur ſine diſcrimĩe ab illis contẽnitur. & rurſum quicquid ab inueterato aliquo nugatore fit(cui iãdudũ oĩbus ſua obtrudendi cõceſſa eſt facultas, cuius in precio temere habita eſt authoritas)ſi ne delectu approbatˀ, & quaſi ex Apollinis tripode certiſſimũ recipitur. Nec miꝝ, qñ longo iam tpe in iocũ uenit, ac prouerbiũ,ei⁹ ſtultitia,qui nihil niſi magnũ in ſuã famiIiã admitteret, nõ ſeruos niſi magnos,ancillas etiã nõ niſi magnas. Atq̧ illos ego ſimiliter demirabor,ſi nõ et calceos ueteres,calopodia uetera nouis pręferãt. Nã φ antiquũ ui nũ nouo pręferant,nõ miror. Veruntñ ſi a iuuene,uel paꝝ literarũ ſtudioſo nihil dictũ ferant,q̃ mõ ab holitore interi iuxta prouerbiũ opportuna lubenter audiẽt? Contra hos liberior aliquis,ac erga iuuenilẽ ętatẽ iuſtior,oĩm putabit ſe nectã infœcũdam,inutilẽ, quoꝝ iuuentus non fuerit bene auſpicata,uel inſigniter exercitata. Hactenus aliȷ́,ita etiã monuerũt amici,cõmodius factuꝝ,ſi hominũ aſſentationi me accõmodarẽ q̃ ueritati recta inſiſterẽ.paꝝ abſuit quin dixiſſent me plus lucri ex ignorantia factuꝝ q̃ ſciẽtia,nec illud dicere,debebãt uereri.quoniã ante eos idẽ conqueſt⁹

eſt

eſt Galenus. Melius ergo alij ita exceperunt. Studium nõ damnamus,ſed eam ingenij libertatem incommodam cẽſemus,ꝙ hac plurimos offendis,ac etiam,quibus alioquin tibi opus erat,patronos. Mirum profecto, omnes tam facile inſanire. Nam ſi (quibus cum ego congredior) ſine honoris titulo turpiter ac inſolenter illos notarem, quod multi ante me fecerunt, quibus in animo quis dicat eſſe magis mordere q̃ docere,merito recriminãdus uenirẽ. At ſi noſter elenchus magis illorũ arguat eruditionẽ q̃ errorẽ, nõne merito illoꝝ literis gratulari magis uidebimur,q̃ honoris merito detrahere? Atq; hi tñ excuſari forte poterũt. Si uero præterea & ſenes indignẽt,ſocij inuideant,imp̄iti contẽnant,nunqd potius ingenioli nr̄i plane exigui pręcocitate q̃ alia occaſione aliqs dixerit offenſos? Credo etiã, ſi perpetuo mutus tacuiſſem,ac prętera obſurduiſſem, illos nunc non minus ringi. Nulli ergo horum cedendum duxi. Vicit enim hic me Hermolai Barbari ſẽtẽtia,certe urgentiſſima,qui eos,qui in aliorum gratiam,aliorum diſſimulant errores,magis æſtimauit poſteris inuidere q̃ antiquis parcere. Hoc etiam plurimum me conſolatum eſt, ac omnino perſuaſit,quod nequaq̃ hic mihi cum huiuſmodi medicorum ſophiſtis ac ſimijs contẽtio ſit,ſed cum his, qui præter ueritatem, nullam ambitionem colunt. Quis putabit omnes lolio uictitare,uel omnibus animum uiciatum eſſe. Mirum profecto, ſi non ſit aliquis πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων, qui noſtras lucubratiunculas boni conſulat. Alios non adeo moramur, quando his ſemper multo facilius eſt benefactum male, quam male factum bene interpretari. Nec enim eſt dubium quin multo pluribus q̃ diximus modis, hos meos labores calumniabuntur. Tu ſaltem boni conſule Mœcenas optime, neq; pigeat rationum mearum finem audire, qui non illubens earum au

diuiſti

diuiſti principium. Cęterum quia hæc parũm ad te ſpectare alicui videri poſſint, alium adieci commẽtarium (in quo res tua pręcipue agitur) vt facile intelligeres, quantum etiã abſens abſentis valetudinem curem, vtq; tui erga me ſtudij fauorem excitarem, nec extingui ſinerem. Victũ in prę ſeruationem arthriticę affectionis tibi mitto, quando nihil habeo aliud quod putem tibi fore gratius, aut quo de te amplius bene mereri poſſim. Accipe ergo hunc qualẽcũq; tui Hieremię animum, nõ dico munus. Iuxta hoc tamen ualetudinẽ tuam diligenter cura, vt efficaci longoq; illo tuę hu humanitatis, ſimplicitatis, ac humilitatis exemplo, eos in omni ſanctimonia confirmare poſſis, quos tua prudentia nõ ſine magno veſtrarum rerum impendio, ſed cum maxime apud Deum mercedis expectatione in melius vitę ſtatutum redegiſti, & ego præterea tuo liberali patrocinio diu frui poſſim, cui neſcio an ſanguine, an beneficijs, beneficijs certe magis ſum deuinctus, vt qui nunquam inter ſacros medicinæ candidatos haberi ſperaſſem, niſi liberaliſſime tua mihi munificentia ſuccurriſſet. Vtraq; ex cauſa totum me tibi debeo. Perpetuũ igitur vale, & de tuo Hieremia, ut cepiſti, bene mereri, ac mutuo amare perge. Ex Louanio 6. Kal. Mar.

An. M. D. XXXII.

HIEREMIAE

Thriueri Brachelij, medici Louanienſis de miſſione ſanguinis in pleuritide ac alijs phlegmonis cum Petro Briſſoto & Leonardo Fuchſio diſceptatio ad medicos Pariſienſes.

Vehementer ego uobis gratulari debeo uiri ornatiſſimi, uobis plurimum debet ſtudioſa iuuentus, qui neſcio an maiori labore an fructu uberiore Hippocratem & Galenum, duos medicinæ antiſtites reuocaſtis. Hoc ſcio nō minori negotio q̃ Hercules Cerberum ad ſuperas reuulſit auras, antiquam medicinam in ſcholas ueſtras retraxiſtis, nec minori inuidia. tantæ molis erat, tanti operis, ex altiſſima Græcia Romanam quaſi poſtliminio quodam reducere medicinam, nec uicturos tamen diffidite, nam ſi Hercules nondum deus, immortalis deæ inuidiam laboribus fatigare potuit, uos, quorũ per omnia ſæcula famam nec poterit ferrum nec edax abolere uetuſtas, uos dico immortales, mortalium contumeliam, iniuriam, inuidiam ſuperare quare non poteritis? Atq; adeo quid tã uiciſſe dubitatis, qui nedum aliquot in ueſtri inuidiã prouocaſtis, quod fauentis, proximæq; uictoriæ eſt argumentum, ſed propemodum uideo, omnes in inacceſſibilis ueſtræ gloriæ ſtudium rapitis, non inſtrennuum in primis ducem Linacrum ſecuti, qui in hanc arenam cum Theodoro Gaza & Georgio Valla fœliciſſime eſt auſus primum deſcendere, cuius gloria non diſſimilem in Italia excitauit Leonicenum, uirum undecunq; doctiſſimum, in medicina profecto Herculem. ut dicere neſcias, an Hercules Athlanti, an Athlas Herculi uicem præbuerit. Certe is multo fœcũdior, ut qui non unum, ſed in Italia plurimos Leonicenos, Manardos, in Gallia etiam ueſtra Copũ ad idem certamen prouocauit, cuius rurſum fructus multo longe uberrimus, ut qui non unum, non duos, ſed quemadmodum fœcũda illa breuiſq; Iaſonis ſatio armatos plurimos gregatim uos ſuſcitarit, qui antiquam medicinam tutari certatis, ſitu ſqualentem, obſcuram, conſpurcatam illuſtratis, & qua oportet genuina, hoc eſt diuina rurſum facie effigiatis. Pergite

igitur, quando proculdubio eo uocati eſtis, barbarorum uitijs eam uindicare medicinam omnium ſcientiarum optimã, maximã, antiquiſſimã, difficillimã, cæterarum hactenus artium ꝑditiſſimam, mẽdoſiſſimã, obſoletiſſimam, omnibus ſuis mẽdis eluere, neq; unq̃ a tam honeſto, tam neceſſario opere, per Deũ immortalem ceſſetis, donec tetricum illum ſuum uultum depoſuerit, & antiquam prorſus alacritatem obtinuerit, id dico q̃ clariſſima, q̃ emendatiſſima euaſerit, neſcitis quam gratam, quam deſyderatam medicis, atq; adeo mortalibus omnibus rem facitis, quantã uobis gloriam cõparatis, certe maximã, multo tamen apud Deum maiorem (qui medicum ob hominum neceſſitudinem atq; ineuitabilem miſeriam cæteris profeſſoribus præfecit omnibus) habituri, atq; eo præterea ampliorem ac ditiorem, quo uiri aliquot non modo acceptum beneficium non amant, ſed plane contemnunt, quibus ut imprecandum nihil mali eſt, ita ſummopere rogandum, ut Dij illis propriã dent mẽtem, aut fortaſſis meliorem, ita nobiſcum ſuorum errorum mallent admoneri q̃ imprudenter poſthac hallucinari. Quis enim neſcit ignotiſſima quædam ꝑ cognitiſſimis hactenus habita, pro commodis incommoda, & pro ſalutiferis inſalutifera. Prætereo nõ pauca ꝑ ſæculi iniuriam literarum omnium nouercam non ſine magno humanæ ſalutis diſpendio peruerſe intellecta, quod iam Petrus Briſſotus, & Leonardus Fuchſius, ac alij de miſſione ſanguinis in pleuritide, atq; in omnibus internis phlegmonis auſi ſunt dicere.

Quod ſi tantus in re tam euidenti multis ſæculis error trahi potuit, nullis animaduerſus, quot tenuiores in re obſcuriori multis clam inſidiatos hactenus latuiſſe coniecturabimur. Certe ab uno omnia facile erit diſcere, ſæpiſſime hanc neotericorum medicinam ab ea, quæ Hippocratis & Galeni eſt, euariaſſe, & maiori ſæpe detrimento quam remedio fuiſſe audax aliquis audebit dicere. Non mirum igitur ſi non ego tantum, ſed & plurimi alij antiquæ ueritatis æmuli, & humanæ, ut decet, ſalutis ſtudioſi, de recentiorum medicorum erratis uos diſceptantes audiamus libenter, & (qđ malus aliquis temerarium putet) de ſanguinis miſſione in his quas diximus inflammationibus cum Petro Briſſoto & Leonardo Fuchſio, hominibus profecto literatiſſimis digladiari, aut fortaſſis magis ambigere quam certare audeamus, uobis dico arbitris, quorum eruditio integrior, ac in commune bonum beneuolentia maior,

lentia maior, quam ut in re tam periculoſa cum ueritatis detrimento alicui hæreſi ferat patrocinia. Cōſyderemus igitur ſi illorum omnino uicit opinio, illis ſane duntaxat adhuc perſuaſit, qui uel recenter admodum ſacris medicinæ literis ſunt initiati, uel alioqui artis Galeni magis ſunt ſtudioſi. Cæteri nec pauci prioris ſæculi tenaciter profitentur conſuetudinem, neotericorum inſequuntur praxim. Quam ſuſpectam tamē et q̄ ancipitem, ꝓpriam opinionem illis fecerint, Briſſotus & Fuchſius, argumento eſt, ꝙ nullus dū illis reſponderit, & quo decuit elencho, rurſum illorū rationes infregerit, ſeu certiores ac urgentiores, ſeu futiliores aut incertiores, q̄ quas tentarēt exiſtimarint, illud mihi dicere eſt religio, neq; ego enim unq̄ tam ſeditioſe, tam impie q̄ fortaſſis hoc nomine male audio in priorem ætatē cogitaui, putemq; nō multo minora hāc q̄ præſentem tuliſſe ingenia, quæ ut nonnihil ex temporis inopportunitate nō defiteor fuiſſe uitiata, ita ꝙ ſub his extiterint tēporibus, neq; illorum improbitate integre fuerint aboleta magis admiranda, hoc ego etiam nequaq̄ dicere poſſem, quando priorem ſectam longe modeſtiorem mihi perſuaſerim quam quæ de huiuſmodi uiris & literatiſſimis & de re medica optime meritis tam indigne ſentiat, neq; ſi hac in re uiri ſcientiſſimi negligenter tuliſſent plurimos non leuiſſimæ eruditionis, grauiſſimæ authoritatis, faciles haberent ſequaces, hoc eſt (ſi auſim dicere) non plurimas medicorum ſcholas in ſuam ſententiam tam molliter duxiſſent. Mihi tamen (ſi uerum fatear) nondum omnis exemptus eſt ſcrupulus, non ꝙ aliter didicerim, nam ſemel penituiſſe ſatius eſt, atq; ut hac me ſemel ſuſpitione purgem, nullam uſquam inſcitiam præter eam, quæ cum ſcientia & pertinatia eſt, uehementer damnandam cenſui unq̄, ſubijtq; pluries multa illorum admiratio, qui intellecto errore nondum reſipiſcerent, recta monentem, ne erraſſe deprehenderentur, non ferrent, nā ſi homines eſſe nō pœnituit, erraſſe adeo puduiſſe non debuit. ſed tam audacter uero obſtitiſſe, hoc tantum hominibus indecorum fuit, adeo nunc ſui amantibus, tam proterue ſibi indulgentibus, ut (quo etiam nomine Galenus huiuſmodi pertinaces demiratur) patriæ quam ſectæ ſuæ proditionem æquius tolerent. Nec aliud inquit Galenus in cauſa eſt, quam quod diſcipulis, lucro, honore deſtitui uereantur, ſed turpe nimis eſt atq; illiberale, ob proprium bonum publico illudere. Nec rurſum tota illarum authoritas peſſum it, ſi in uno reprehēdatur.

 Adeo in

Adeo in omni re literaria preſertim medica nonnihil deſyderatur, & a doctiſſimo quouis aliquid, uel quaſi corrollarium ſaltem ſuperadditur, nec ab uno omnia explicantur. non ſi infinita eſſet iuxta Ariſtotelem ſæculorum ſeries, non ſi infiniti Ariſtoteles, Platones, Galeni uel Hippocrates, tantũ abeſt ut illis accedam, qui nimis arctis limitibus literas cogentes, nihil putant poſſe adſcribi quod ab altero antea non ſit commentum, imo ſapientiæ immenſus eſt theſaurus, literarum infinitus abyſſus. Bono igitur animo ſimus, ſi non omnia tenuerimus, ſi non ubiq; uera, nam erroris periculum ſuam ſecum abſolutionem confert, abſoluit nos infinita ſcientiarum capacitas. Iam dico nos abſoluit literarum difficultas, & ut meæ facultatis profeſſorum puſillanimitatem & calumniam amplius diluam, ſæculi prioris infelicitas. Quare uel ob hoc reprehendentem etiam expectamus potius nobis compœnitentem quam cõtumelioſum, ꝗ eundem ferme antea habuerimus contractæ ruditatis conſortem, quem nunc cenſorem. Exemplo ergo illorum confectas uetuſtatis reliquias excutiamus, & uiciſſim cedamus. Ego profecto tantum polliceor, omnibus meæ artis ambitioſis, in deprehendendis his qui mihi cum neotericis ſcriptoribus longo tempore communes fuerunt, errores ſuperari gaudeo, nec uitium duco, magnam partem in hos, maximam in prioris tempeſtatis fortunam reijcio, qua uel fœliciſſimis ingenijs fœliciores magiſtri non contigerunt. Hæc ſum præfatus, ne qui aliter didicerim, aliter ſentientibus refragari uidear. Quandoquidem multo me magis monere poſſet uno omnium hactenus conſenſu, ſingulorum experimentis collaudata conſuetudo, a qua ſi quando temere tamen nunquam recedendum, accedente preſertim approbati eius uſus dexteritate, quæ uel alioqui unica Galeni ſomnium ratum facere ſatis erat. Nec poteſt Petrus Briſſotus (quamuis id multis conetur experimentis, atq; in uno anno ductis) eius fœlicitati derogare, quemadmodũ poſtea oſtendemus. Hæc dico aliquem uehementer mouere poſſent, ſed illud plus animabit (non profecto ad contradicendum, ſed ueritatem ipſam ante oẽs amiciſſimam contumelia uindicandam) rationũ, quas habent, tenuitas, quæ mea qdem ſententia irritæ ſunt, aut nihilo ſecius noſtrã ꝗ illorum aſtruunt opinionem, illos ſæpius dico quam nos conficiunt. Verum his miſſis, fateor ita Hippocratis, magis etiam Galeni urgent authoritatibus, ut quiduis eorum quæ hactenus diximus contra adferre ſtatim audiamus pertinacius eſſe

tinacius eſſe

tinacius eſſe quam efficacius. Oportet *igitur clauum clauo trudere, hoc eſt, eorundem authorum alia in noſtram ſententiam patrocinia, multoq; plura q̃ illi contra adferre, ſic enim non minus illis quã ipſi nobis negotium faceſſemus, hoc etiam modo & commodius & clarius conſequemur nequaquam adductas authoritates, ſed illorum duntaxat commentationes nobis aduerſari. Incipiamus igitur a Galeno decimotertio therapeutices, qui non ſemel, ſed bis ad partes quæ maxime longinquæ ſunt, non aliquando, ſed ſemper auerſionem facere iubet, æſtimata ſcilicet phlegmones magnitudine, & totius corporis ſtatu nequaquam temere adiectum, quod citra hæc & ex alijs detrahere, & ex proximioribus deriuare liceat, quare & ea nos ubiq; intellecta, ſi non dicta uolumus, imo & ſub his citatæ fluxionis impetum comprehendimus. Hic igitur ſtatim impingunt, & tanquam turbati alio diuertunt oppoſitam uenam, ea quæ eiuſdem lateris eſt affecto lateri ſemotiorem negant. Ego hic multum altercari nolo, nam latus a latere diſtare nemo ignorat, & rurſum dextram inſectam uenam ad dextrum, non autem ſiniſtrum latus (quicquid poteſt) reducere nemo etiã puto eſt qui neſciat, imo & ipſos tandem ſui oblitos (quod maximum eſt erroris argumentum) eam quæ eiuſdem lateris eſt coniũctiorem cõtingit dicere. Hac igitur media uia ingreſſos dum ſe non ſatis tutos uident, alio deflectunt, ſimiles his, qui dum in triuio exiſtẽtes recta ire neglexerunt, aut etiã contempſerunt, uiciſſim utrinq; declinant, nec tamen quo uolunt breuiter peruadunt, utraq; infeliciter errant. Ita & illi nunc priore uia relicta ad alteram recurrunt. Huiuſmodi admonitiones non ad phlebotomiam ſed purgationes tantum referri contendunt. Ad quam diſtinctionem q̃ male confugiant, ego uobis recenſendum relinquo. Quiſquis non admodum cecutiuerit altero loco, ubi Galenus reuulſionẽ in maxime longinquum præcepit non ſolum laudatæ purgationis, ſed & frictionis, & ſanguinis miſſionis adiecta ibidem exempla uidit. Altero uero loco non modo purgationem proximam, ſed & prouocationem omnem uicinam damnatam annotauit. Hæc ergo donabũt, ſed quod ad ſummas illas præceptiones omnia hæc referantur non concedent. Num igitur Galenus ſui tã facile immemor? num aliquid præter propoſitum, præter rem dixit? Certe ſi Galeni æmuli ſint, de eo cui omnia tribuũt, tam male ſentire non debebãt, potius erat profiteri ſe eorum præceptorum ſenſum non aſſequi, quam exem*

 plorum rati

plorum rationem peruertere. Nec dubium quin eos feſellerit nominis maxime longinqui ambiguitas, nec hos tantũ, ſed & neotericos alios, qui parum ſeruato eius uocis ſignificatu, toto cœlo aberrauerunt, tanquam ij qui ſine remis uelíſque nauigant. Hi quidem in pleuritide dextra non ſiniſtrum non ſurſum non deorſum, ſed oppoſitum crus metiebantur maxime longinquum, tot facientes oppoſitionum differentias, quot plenitudinis modos. Illi uero de purgatione ſola ea præcepta audiuerunt, ſi tamen tam anxie eius nominis maxime lõginquum extremam ſignificationem hic ſeruari uoluerunt, hoc intelligere illos oportuit, iuxta hãc, reuellendi rationem ſæpe fortaſſis impoſſibilem eſſe, ſæpiſſime parum efficacem eſſe, certe in purgationibus, quam ſanguinis miſsionibus, dictu factuq; magis difficilem, ad pedes ſcilicet a ſummo forſitã uertice (atq; hoc eſt ſi quid aliud longiſſime) licebit interim reuellere. Nonne tamen maxime ridiculus erit qui id uellet inquirere in purgatiõibus? imo & illud amplius cogitare debebant a Galeno minus bene dictum eſſe frictionem inferiorum quæ ſupra uerguns longiſſime auellere, niſi ipſos pedes malleoloſq;, non autem poplitem prehendi intellexerint. At neq; eos rurſum, qui e directo ſunt, ſed qui his ex aduerſo poſiti. Adeo ueriſſime ab Ariſtotele dictum eſt, uno incommodo aut ignoranter aut imprudẽter cõfeſſo, plurima imminere. Atq; ita cõſyderãtibus hoc facile in mentẽ illis ueniſſet, quod ea hic maxime longinqua uocauit, quæ in quinto therap. ſurſum, deorſum, dextrorſum, ſiniſtrorſum dixit, quæ ibidem etiam longinqua appellauit, eiſdem exemplis explicauit, ac contraria nominauit. Quid ergo nunc dicent? quid precor aliud q̃ pertinaces ſolent, qui quiduis magis parati ſunt maledicere, euidentibus reclamare, q̃ uero patiantur ſe redargui. Periculũ ꝑfecto eſt, ne tantũ ſint ꝑtinaces, ut neq; in longinquũ ńeq; in cõtrarium a phlebotomia reuulſionem fieri deinceps admittant. Verum hic manifeſte eos redarguit quinto therap. Galenus, ubi inquit. Auertitur autem ſanguis, atq; ad alia membra conuertitur tum ad proxima deriuatus, tum ad contraria reuulſus, & ne forte de cucurbitulis aut ſcarificatiõibus hæc tantũ dicta putent, paulo item clarius oſtendã ex eodem Galeno therap. uolumine quarto. Is poſteaq̃ Hippocratis præceptũ de reuellente purgatiõe iuſtis exemplis fuſius explicauit (quam neq; hi, niſi ꝑ diſtantiſſima tute obiri concedũt) intulit, ac ſi perpetuum eſt quod ab Hippocrate didicimus incipientem fluxi

onem ad

onem ad contraria trahendam eſſe, fixam uero iam in laborante particula uacuandam eſſe, uel ab ipſa particula quæ affligitur, uel a maxime uicina in promptu nobis eſt, & de detractione ſanguinis colligere nũc eſt, quod in principio hæc e lõginquo, poſtea ab ipſis exulceratis partibus ſit moliẽda. Iã igitur nemo niſi impudẽs aut ſtupidus idẽ de duobus datũ præceptũ ambiget. Vna igitur ad hæc Galeni curationem oſtendam, nec uerbum amplius addam, manum exercitatam uinculis comprehenſam, aut aliter uiolẽter tractatam, a crure affecto q̃ longiſſime admittũt auertere, credũtq; extremæ reuulſionis extremum hoc eſſe exemplum, uerum Galenus libro de phlebotomia, crure inflãmato nõ ſolũ brachiũ uinculis corripit, ſed cubitũ quoq; ſecat. iam ergo arbitror nullus etiam ſi ſtupidus, ſi ſaxeus ſit, phlebotomiam non ſecus q̃ purgationem longiſſima requirere ignorabit, quod quorſum euadet paulo poſt enoteſcet. Nunc quod communi authoritate probauimus, communi etiam ratione fulciamus, quæ profecto utriſq; una ac eadẽ eſt. Nec enim e uicino purgatio tantũ, ſed & inciſio aliunde materiã ad locum affectum rapit quo nullũ eſt præſentius, neq; aliud malum exitioſius, alioqui quorſum a coniunctiore caueremus retrahere, de uenarum nempe proximarum tenuitate adducta ratio præterq̃ qđ aliena eſt, nec ubiq; locũ habet. hac enim de cauſa nuſquam crus q̃ cubitus cõmodius auerteret. Non etiam unũ crus q̃ alterum potius aliquando quæreretur, id tamen alicui ſortaſſe ferendũ uideretur, hoc uero nullus lubẽter audiet purgationẽ p̃ diſtantiſſima obeũdam, nõ qdem quod ita ex uſu partis affectæ ſit, ſed quia natura ita ſunt cõparata huiuſcemodi purgationis extrema ut aliter fieri non poſſit, non ſolum, hoc eſt, a Galeno ſed & Hippocrate, omnem aſſignatam auerſionis rationẽ auferre. Non fuit nobis tam moleſtus, tam difficilis Cornelius Celſus, nec enim eas antiquorum de reuulſione in maxime longinquum præceptiones a phlebotomia ſeparauit, atq; in hoc Petro Briſſoto & Leonardo ueracior, ſed nõ recepit, in quo his audacior, quod tamẽ cum antiquis ſolo nomine pugnet, nec præceptorum ratione. ex hoc liquet quod ibidem dicit. Si quod in humero uitium eſt, ex altero brachio detrahendum eſſe uſum docuiſſe, uerum hoc uerbi, ipſi ultro præterierunt, quum tamen & ſequens & præcedens adſcripſerunt, quare nunc manifeſte deprehenditur illorum diſſimulatio. Etſi Cornelij Celſi authoritatem recipiãt, clariſſime ipſorũ cõuincitur

error. quod

error quod ſi dixerint aliud humero affecto ſufficere, aliud ad latus affectũ requiri, quare mihi non licebit eandem differẽtiam inter hepar ac latus illis obiectare, ſpectent diligenter uenarum poſitus, conſyderent proceſſus, neq; facile inuenient, quare potius dexter humerus quam dextrum latus ad ſiniſtrum renouationem requirat. Hactenus ergo nõ ſolũ authoritate, ſed & ratione omnem in maxime longinquum fieri debere reulſionem monſtrauimus. Et nunc his auditis dicet pacatior aliquis, non laboro ſi modo maxime longinquum pro contrario tantum accipiatur, quod contraria plurimum diſtare ſoleãt, ſed quod dextra pleuritis in ſiniſtrum reuocari debeat aduerſus nos nondum hinc inde es conſequutus, nam ſurſum ut in cõtrarium ducimus inſigniter id quod in hepaticis fit inflammationibus imitati. Cur enim æqua non erit pleuræ hepatiq; cum ſuperioribus contrarietas? Atq; eorum iam nobis tranſigẽda eſt differẽtia, ex eodẽ authore deſumpto confutandi argumẽto. Is lib. 5. de ſanitate tuenda, ubi multa morborũ quæ capiti accidũt genera enarrauit, ita ſubſcripſit. At quorum mediæ crurum brachiorumq; partes opportunæ offenſionibus ſunt, his quoduis exercitationum genus idoneum fuerit, modo ne reliquarum conſyderationum ulla prohibeat, quæ tamen circa thoracem partes ſunt magis inferiorum exercitatione iuuantur, quæ circa ueſicam & renes ſuperiorum, lienis, uentriculus, iecur, inteſtina, colon, ſicut in medio ſuperiorum inferiorumq; ſunt, ita ſe ad exercitationes habent. Maximum profecto, ſi quis animaduertat hic noſtræ diſceptatiõi Galenus fecit cõpendium, qui quæ cuiq; ſecundum longitudinem pars opponeretur finiuit, & quam quæq; reuellẽtem deſyderaret nobis fere indicauit. Roboris enim corporei partes trifariam diſcriminans, medias utriſq; diſtinxit, oppoſuit, eas uero quæ circa thoracem ſunt partes, quippe ſuperiores, ea quam cum ſuperioribus habere poterant, contrarietate priuauit, dum eas inferiorum exercitatione magis iuuari perhibuit. Si quis uero locorum uicinitate deceptus eãdem a latere quam ab hepate ad ſuperiora contrahere cogitarit, is perinde ducit ac qui uno dato alicui contrario, omnia ſurſum deorſum, continua et cõtigua contraria eidem ſyllogizaret, quod neſcias maior ſimplicitas ſit an ruditas. Iuxta eam ergo, quam hic Galenus locis deſignauit contrarietatem ſe habet ferme ſecundum longitudinem reulſionis ordo & potentia, nõ tamen ſolã, quandoquidem nõ multo magis ſuperioribus q̃ inferioribus hepar opponitur.

Sed cum

Sed cum non item ab inferioribus quam ſuperioribus humorum ingruit decurſus, utraq; indicatione ad brachium e directo tutiſſime reducimus, ita in recenti renum phlegmone, utero affecto, liene, crure, in quibus omnibus ſi qs ad inferiora uellet incipiẽtem fluxionem auellere, multo magis noceret, cum a ſuperioribus potius q̃ inferioribus hic contrario q̃ in pleura malum impendeat. Hic obiter neotericorum contingit admirari inconſtantiam, qui non intelligentes, quare ab hepate ſurſum ſatis retrahimus, aliam in hepate, aliam in liene retractionem exigunt. Vtriuſq; enim incipientes affectus ſatis erat ad ſuum brachium reuellere. Quoniam ut ab his quæ deorſum ſunt aliquid notatu dignum attrahatur, neutriq; eſt periculum. Si uero in hepatis inflammationibus a proximiore reuellunt, quod præcipitatior huc ac urgentior ſit incurſus. Itidẽ in ſumma plenitudine pleuriticis auxiliaturi non ad oppoſitum, non etiam e directo crus, nec ſurſum ad oppoſitum latus; ſed idem refugere debebant, eo enim fluxus impetuoſior quo plenitudo copioſior. Vincet præterea illos & Galenum, Petri Briſſoti ratio, quæ ab omnibus internis phlegmonis uicinam reuulſionem expetit. Puto hic error occaſionem ſumpſit ex Galeno decimo tertio therape. qui pariter tum reuellendum, tum educendum, qui ad iecur fluit ſanguis monuerit, non intelligentibus cur ita fiat, & quod in lienis affectibus ſimiliter fieri debeat. Ita & in angina ubi a capite p iugulares uenas materia delabitur, ſatis eſt contrarium morbo motum moliri, non multum naturali exquiſita locorum contrarietate, quam ſi quis deorſum ad pedes p cauam uenam ſtuduerit detrahere, is longe magis implebit, ſic & in qbuſdam alijs capitis affectibus, ubi ſæpiſſime cum reuulſionẽ coincidit deriuatio. At contra in uertigine, morbo comitiali, ex crure optimam Galenus molitur reuulſionẽ. Nõ enim ut diximus ſolius loci, ſed & fluoris perpendenda eſt contrarietas, nunquid igitur dicet aliquis Petrum Briſſotum & Leonardum contempta locorum oppoſitione motus contrarietatem dumtaxat conſideraſſe? nõ poſſunt, nimis certant de loci contraria oppoſitione, neq; ſi hoc demus errore uindicabunt, nam inſtans inguli dolor, incumbens brachij grauitas, materiam ab inferioribus ad ſuperiora ſurripere, & non econtrario, indubitatum eſt argumentum ſi tamen aliter fieri poſtulent, diſceptationis gratia, ego lubens dabo, ſi amplius e directo brachium hic incidi uelint non multum etiam re-

C *fragabor,*

frigidior. Quid lucri facient, nã cõtrario (ut plurimum fit) poſtulato fluxu, quod e directo crus eſt ſecari eadem ratione mihi permittent, niſi admodum ſint illiberales & ingrati. Scio tamen non concedent, neq; ego multum inſtabo. Cauſam igitur mihi reddant cur renuant, diſtantiam certe cauſari non poſſunt, nam dum per cubitum Galenus podagrã retrahit, remotior eſt, dum etiam per malleolum capitis reducit affectus multo protractior. Cum igitur eius cauſa nondum inuenerint, ego dicam pleura, utrinq; maximis patet cõfluxus iniurijs, eorum ſcilicet qui in caua uena ſurſum deorſum mouentur humores, frequentius tamen ab his quæ ſurſum uergunt impetitur. Cuius cauſa quod inferius circa hepar maior ſit humorum regurgitatio. Argumentũ uero eſt frequentior ad brachium iugulũq;, q̃ ad ilia uergens dolor, aut ſaltem non multo infrequentior, cum utrũq; uero pleuritidis genus non raro fiat iam alterum eius quod diximus habemus indiciũ ſcilicet, nedũ ſurſum ſed & deorſum materiã ad latus ferri, aut ſaltẽ minimo eo poſſe irritari. Quare ſiue deorſum, ſiue ſurſum retrahere uelint ex confuſa in caua uena humorũ mole, aliud inducent ſi aliud reuellant. Optime igitur ac ſagaciſſime natura oppoſitã uenã reliquã fecit, ut quod undiq; in alterũ latus pcumberet, ipſa ſua retrahere poſſet. Iſti uero nõ modo excuſari ſed etiam laudari uellẽt, quod fluxũ anteq̃ in ſequẽtem particulã decũberet, anticipantes obiter intercipiant, & p priorem uenã foras educãt. At nunc rurſum ſui obliti uidentur non a ſupernis, ſed infernis partibus materiã ſæpius ferri ac copioſius recordari debebant. Non ſimus tamẽ tenaces, & hoc rurſum illis cõdonemus, uideamuſq; ſi hoc conceſſo propoſitum cõſequantur nequaq̃. Cur enim alioqui afficiente podagra ſummũ cõpendiũ nõ eſſet, nõ cubitũ ſed poplitẽ incidere, præſertim cũ magis hic diſtet, et nõ ſolũ ab inferioribus aliqd ad debilem partẽ attrahit, hoc enim hic eſt impoſſibile, ſed ab ipſa potius aliquid trahere uidetur. Quicquid ſit aut maius in pleuritide q̃ hic aut æquum deriuatiõis periculũ. Ecquid enim aliud eſt latere affecto per cõtinctam uenã detrahere q̃ affecto utero aluũ ducere, aut etiam afficiente podagra poplitem ſecare. Infœlix ergo illa reuulſio, nec quicq̃ ad eam quæ ab hepate fit accedens, nec enim in cõtrarium locum ut illa, nec in contrarium ſimiliter motũ, ſi brachij acceſſerit grauitas, amplius uideant quod nunq̃ ad hepar, ad latus uero ſæpiſſime deriuationis notata eſt feciſſe piculũ. Vnde tã luce clarius eſt eandẽ uenã ab iocinore

influxum re

influxũ reuocare, ad latus uero magis puocare. Atq; id adeo tã clare demõſtrauimus, ut mirer ſi qd amplius deſyderẽt. Deſyderãt tamẽ et adhuc dũ remurmurãt q; Gal. a dextro in ſiniſtrũ nuſq̃ (ut dicũt) ſanguinẽ reuulſiſſe ſit inuẽtus. Quid igitur aliud libro 5. therap. et rurſum 5. Aphoriſmorum aphoriſmo 67. cõmendauit, & iterũ capite de reuulſiõe nõne ita ſcripſit? Inſumma reuulſio molienda ẽ humoribus ſurſum fluẽtibus deorſum, deorſũ uero in cõtrariũ. Intro aũt uergẽtibus foras, ac rurſũ foras ruẽtibus intro, ſin ad dextrã inclinẽt ad ſiniſtrã, in ſiniſtrã uero eũtibus in partẽ aduerſam etc. Quid hic faciẽt Auerroi cũ eũ eo crimine inſimulẽt, arbitror nõ imitabũtur, q Gal. alia uniuerſaliter præcepiſſe, alia particulariter obiuiſſe putauit. Tãq ergo nihil graue afferẽtibus hic uidebis illos nobis illudere. Quid igitur dicũt inuẽtis friuolis qbuſdã diſtinctiõibus, prius a purgatiõe, nũc etiã ab alijs reuulſorijs remedijs ſãguinis miſſionẽ putãt diſcriminare. Hæc eſſe præcepta eius quæ p cucurbitulã, ſcarificationẽ, uincula, fit reuulſio aſſerũt, eius aũt quæ p phlebotomiã eſſe diuerſa. Ergo qd' a dextris ẽ nõ ſolũ ſiniſtrorſũ, ſed etiã dextrorſum ẽ reuellẽdũ. Quis unq̃ hæc dixit? illos tamẽ nõ pudet, plurima enim ſe nõ putãt male interpretari, dũ in alijs alioq his cõtrarijs nõ dubitãt ſe certiſſimã ueritatem cõperiſſe. Audẽt præterea dicere nõ ſolũ ſiniſtræ, ſed et diſtãtiſſimæ cuiuis parti ſcarificatiões, cucurbitulas, frictiones, uincula ſe adhibere, dextræ uero tãtũ uenæ incisionẽ facere. Neotericos ergo aliquot fruſtra opoſos potius q̃ Gal. imitari uidẽtur. Certe magis negotioſos q̃ doctos, q ut nihil nõ uideãtur facere, nõ ſolũ unũ ex oppoſitis mẽbris uinculis excipiũt ſed plane omnia fatigãt. Atq; ſupſtitioſã hoꝝ ſollicitudinẽ alicui lubebit magis ridere q̃ uehemẽter dãnare. Qui ſi nihil noceãt, hoc tantũ peccãt, qd' certũ reuulſiõis ordinẽ iuxta Gal. parũ teneãt, nõ tamen aliqs ſimiliter ridebit, ſi omnia itidem uideat indiſcriminatim ſcarificari. Quid enim poſſet eueni re inſanius? Attamen neq; Petrus Briſſotus neq; Leonardus id uerebuntur, Lenior ergo neotericorum q̃ illorum error, qui licet in uinculis liberales ſint ad frictiones etiam multas expediti, in ſcarificationibus tamen ſcrupuloſi, q (quantum ad reuulſionis munus ſpectat, locum alium non ſcarificant fere, quã q uenæ alicuius peculiaris ſectiõi reſpondet. Sic enim a Gal. didicerũt, qui dextra nare erumpenti ſanguine dũ dextrũ cubitũ incidit dextro hypochõdrio, nõ etiã ſiniſtro cucurbitulã applicat. Neq; ergo ſiniſtræ particulæ

 in dextra

in dextra pleuritide aut cucurbitulam, aut ſcarificationem accommodare cõpetit, ſi in ſiniſtro cubito uenam tundere non expedit. Aequa enim illorum ſecundum omnes conditio, modici atq; immodici corporis diſcrimen tantum patiuntur. Nonne hoc tantum ſequitur? imo & illud ipſos dicere continget quod fruſtra Galenus id quod a dextris eſt in ſiniſtrum reuellere admonuerit, cum & dextrum brachium uinculis innectere, manibus etiam tractare licebit, nã ne ſcarificatio aut etiã dũ (ſi fieri poſſet) uincula ipſi lateri aut uicinæ admodum parti adhibeantur aliquid, ut dolor, calor impedire poteſt, ſed cur minus ipſi cubito nihil horum prohibet. Satis ergo ſuperq; ea confutata eſt commentatio, hoc tamen ab his præterea inquiramus ſi in oppoſita parte adhibita ſcarificatio aliquando iuuit, aut a phlegmone ſaltem occipiente aliquando liberauit. Dicent credo non liberauit, niſi ex eadem parte ſecunda fuerit per ſectionem reuulſio. Ergo is mordus in pueris uix puberibus, atq; alijs qui eam non ferunt ſemper mortalis, aut certe ne completa fiat nulla reuelli poteſt, At id nedum puerile ſed falſum & a Galeno reprobatum, qui decimo tertio therap. ubi curationem (propter corporis immodicam plenitudinem) rebellem conſideraret, alias ſanguinis miſſionem, alias oppoſiti cruris ſcarificationem probauit, quia ut inquit, plærumq; poſt hæc præſidia glãdularum deſinit phlegmone. Quid tum poſtea dicet aliquis, habe oppoſitam ſcarificationem, oppoſitã phlegmonem reuellere, nunquid ob hoc & oppoſitæ uenæ ſectio interdum ſufficienter exonerabit, imo tanto efficacius, quanto ipſa ſcarificatione potentior, nodum, mea quidem ſententia, non ſoluent, hac enim ratione meminiſſe debent in dextra pleuritide dextram potius q̃ ſiniſtram uenam incidiſſe. Non aliud igitur reſtat quo ſeſe expedire poterũt, uereor, uarij enim lubriciq; mihi admodum uidentur, nec uno teneri modo poſſunt, quin altero citius elabuntur, uidetiſq; eos plurimas formas captaſſe, non tantum tres ut de Achelοo fertur, & nunc eciam aliam ſubeunt nouiſſimam fortaſſis, proculdubio fatalem, quamuis effacinare nos putant, phlegmonarum ſpeties partiũtur, ac externis quidem in longinquum reuulſionẽ diſtinguunt, internis uero ad uicinum, uerum neq; hic libere euadunt, hic eos deprehendi certum eſt, primum quod Galenus nuſquam reuulſionem, in eam quæ in longinquum, & in alteram, quæ in uicinum diuiſit, quoniam hoc reuulſioni proprium eſt ac cognatum, ut in contrrrium ſiue longinquum fiat.

Secundo

Secundo quod Galenus nuſquam iuxta phlegmonarum genera eam diſtinxe rit, hoc bene decimo tertio therap. ſtatuit, in omnibus commune in contrari um auerſionis praeceptum eſſe, de internis ut apparet, magis q̃ externis locu tus qui internarum q̃ externarum plura ibi exempla numerat. Atq; utero in flammato alibi cubitum magis quam poplitem incidit, imo nunc imprudenter ſuos errores produnt; nam quis eos docuit in exteriori dextri lateris inflam matione ad ſiniſtrum reuellere, ſi Galenus in praedictis locis, quare ergo ibi eius praecepta de uinculis & ſcarificationibus tantum intellexerunt, ſi ſan guinis miſſionem ibi comprehendunt, quare diuiſerunt nec uno modo. de ſan guinis miſſione dixerunt. Quod ſi illud condonemus, nunquid ut & hoc de mus rurſum a nobis exigent? non ſumus tam indulgentes, quod ſi hac inſta re uoluiſſent, melius ita dixiſſent. In dextra pleuritide dextram quidem ue nam ſiniſtra eſſe coniunctiorem, & omnem reuulſionem debere fieri in cõ trarium, & rurſum in maxime longinquum. Deniq; quae ab eodem latere fit reuulſionem non eſſe, ſed non omni phlegmone reuulſionem. contrariũ ſatis eſſe, uix deriuationem ad uicinum ſufficienter aduerſari. Ita enim non tot nominibus erant redarguendi, quamuis neq; hoc ſumma uacat reprehenſiõe, nam econtrario potius ab externis, quam internis reuulſionis uſum tollere debebant. Primum quod non tam moleſta ſit earum partium affectio, nec tã grauis exitus inſtet. Secundo quia propter atrociorem fere atq; intimiorem dolorem fluxus in eas magis ſuperfluit, profecto ab interna q̃ externa par ticula, nobili quã ignobili potius reuellẽdũ. Atq; id interim obiter, ac ſui for taſſis immemor Briſ. ſatis annuit. atq; altera eſt cauſa quare in bubone peſti lẽti nõ multũ ſtudemus reuellere, quod huc quaſi in ſentinã quandam naturã totum contagium cepit deponere. Mirum q; eam diuerſitatem Leonardus nõ intellexerit, qui Auicennam tamen in hoc perſtrinxit, q; in bubone peſti lente, ut alijs ſimiliter reprimentibus ſit uſus, quicquid ſit non pro inflammã tionis diuerſitate, ſed influxionis modo, reuulſio ac deriuatio uariat, id etiam Hippocrates indicat, qui dum in contrarium uel longinquum reuul ſionis tempus ſumit ita reddit, dum uel ualenter uel maxime materia irruit. fluxus autem impetus pro corporis fere contingit p enitudine., & ob id Ga lenus ubi contrarij cruris admonuit plethoricum corpus praeſcripſit. Sic ſta tim, ubi ad partes maxime longinquas auellendum praecepit, eandem condi-

 tionem ad-

tionem adſcripſit, dicens. Aeſtimata tum phlegmones magnitudine, tum ic-
tius corporis ſtatu. ſic in libro de phlebotomia, ubi propter capitis inſtantes
affectus uel malleolum uel poplitem ſecaret, eorū qui annua uertigine, epi-
lepſia, prehenderentur exempla elegit. Sic ubi cubitum incideret podagrica
rum meminit. Bis ergo hic peccant, primum quod molliorem influxum per
contraria reuelli uolunt, non autem per uicina auerti. Secundo quod uehemē
tiorem per uiciniorem cohiberi ſatis putant. Si enim in modico corpore mo-
dicus influxus per uicinum ſatis non ſiſtitur. Immodicus in immodico quomo
do ſatis poterit prohiberi? & rurſum ſi uehementiſſimus influxus per proxi
mum ſatis retrahitur, mediocris quare non reprimetur? Immo ad longinquū
quare reuelletur, quando præterquam quod ab affiniori citra ullm incom-
modum deriuare liceat, ita ut a remotiori aliqua particula fiat, nihil opus eſt.
non enim a longinquis aliquid admodum influit, ſed a proximis tantum. qua
re deriuatione uſum eſſe ſæpe ſatis eſt. quemadmodum iterum, ſi nec ab his
nec ab illis aliquid amplius decurrit. nec præterea periculum eſt, non reuul
ſione, non etiam deriuatione, ſed ſola euacuatione ultimum eſt partem ex-
onerare, ac toto iam ſemel morbo uindicare; hanc autem eradicationem alij
uocant. Diſtinguitur autem ab ambobus prioribus, licet nonnunq̄ deriuatio
etiam appelletur. Hac igitur ratione dum precipitatiorem cauſantur curſum
in pleuritide ſemotius uas ſecandum citius colligēt; tantum abeſt ut proxi-
mius incidendum conuincant. Iuſtius ergo ita dixiſſent. Vix raro medici ad
uentus precipitatum poteſt anteuertere curſum. Rurſum raro eſt multa cor-
poris plenitudo, raro ualentiſſimus influxus, raro ergo in pleuritide uſu ue
nit in contrarium reuulſio. Sæpe ſat eſt deriuatio, aut alioqui ſufficit ſca-
rificatio, cucurbitula. attamen id multo magis quam in internis, in externis
debebant dicere omnibus, nec eam deriuationem reuulſionem dicere debe-
bant, aut ſi reuulſionem, non tamen in contrarium reuulſionem. Hoc tamen
condonemus, nam de nomine non certamus. Neoterici certe tā acriter inſi-
mulādi non erant, qui interdum aliam in oppoſitum reuulſionem in pleuriti
de obirent. Vehementer laudandi, quod corporum differentiam animaduer
terent. Et quando de re periculoſiſſima, honeſtiſſima hæc eſt contentio, etſi
qua alia in medicina præcipua, nō grauabor rurſum ab illis inquirere. Si in
dextri lateris externa occipiente phlegmone ab oppoſito detrahere aude-
rent

ret? Inſuper ſi in interna pleuritide, cuius defluxus uel non admodum præceps, uel cum eo qui in externas uſq; labitur ſit æqualis? (hoc enim impoſſibile non uidetur) Nonne hic etiam ex oppoſito rurſum reuelli admittent? admittere debebunt, nam propter quem alias id facere uerebantur, nihil impedit morbi impetus. Cur igitur & hic idē brachiū non captāt? quādo reulſioni commodiſſime ſit expoſitum. neq; enim acutiſſimus tantū morbus ualētiſſimusq; incurſus, ſed & quis alius blādiſſime breuiſſimeq; curari debet, nō ob aliā reſpōdebūt cauſā, q̄ qa per cōiūctiſſimæ uenæ ſectionē materiā ad locō affectū deriuare timēt. Cur igitur & in grauioribus malis (ubi paruū incremētum mors eſt) id nō cauēt? Dicunt oppoſitā uenā ſegniter euacuare morbū uero acutum eſſe, & ob id præcoci per fas per nefas egere eductione magis q̄ reuulſione. alioqui interea nimis differri Per Aeſculapium ſi morbus unius diei aut pauciſſimarū horarū eſſet. ſi ſuffocatiōis periculū proximū inſtaret. ſi ſecūda deriuatio multū differretur ſi materia turgeret (qđ rarū tamē putat Ga. præſertim in inflāmatiōibus) uerū eos dicere cōtingeret, nā hæc ē altera cā, quare in peſtilēti bubōe deriuamus potius q̄ reuellimus. Si præterea plurimū fortaſſis decurriſſet, paꝝ uero qđ decubituꝝ erat reliquū eſſet, locū haberet. At cōtra euenit in inflammationū principijs. Quare optime Ga. de his præcipit dicens. quæ uero adhuc in generatiōe ſunt, in his prior euacuatiōe cōfluētis ad affectū locū ſanguinis ē inhibitio. Veꝝ et hūc locū ipſi iteꝝ corrūpe ſtudēt, neq; enim priorē ordine ſed natura tātū cōmētantur. Ita illis cōtrariū cū regula Lesbia accidit obiectis ſeſe accōmodare faciles nō ſunt, ſed potius omnia in eoꝝ mētē retorquere. Quiduis aliud magis cogitarūt cōmētari, q̄ errore cōcepto deciſcere. Ita enim omnibus uſuuenit q ſemel ueritatē deſpexerūt, ut in plurima impingāt, aut plurima male peruertāt. Certe q̄ puerſa hæc ſit cōmentatio Gal. multis locis innuit. Qui ſemper auertit (ubi opus ē) hoc eſt fluxū inhibet anteq̄ euacuat, de purgatione (nam & de ſanguinis miſſione idem eſt) euidentiſſima ſunt exempla, in priapiſmo uomitu laceſſit, priuſquam aluum ſubducit, & nonne omnes cubiti externam uenam præbendunt, quam linguæ uenulas incidunt. Videtur itaque hic Petrus Briſſotus aliquid ſibi timere, & ob id fortaſſis tandē ſubjcit. Quod ſi iam tempus acceſſionis ſolitæ proximum immineat, ad oppoſitum latus reuellere non illicitum eſſe ſed tamen ſi tam occepit non

ſimiliter

ſimiliter conceſſum eſſe. Ve℞ hoc modo ſenon purgabit, nam Galenus librõ de phlebotomia inſtantes atq; etiam incipientes phlegmonas eodem modo reuellit. Ita enim habet. In quibus autem corporibus nulla dum particula affecta eſt, cæterum uacuationem uere ineunte anteuertimus, in his ſiquidẽ talis ſit homo, qui quotannis æſtiuo tempore febrilibus morbis obnoxius eſſe ſolet. Atq; in eo exundantiam uacuare ſtudemus, æque pars quæuis in ſanguinis detractionem eſt accõmoda, ſicut ſane etiam ſi Arthriticus ſit omnibus articulis laborans, quibus autẽ eximie pars quæpiam, ubi prius euacuati non fuerint. infeſtetur, haud æque liceat ex quauis parte euacuationem moliri. Verum ſicut in his qui iam pati occipiunt. quã ob rem podagricos ex cubito purgato comitialibus morbis uertiginibuſq; obnoxios potius ex cruribus. Non poſſum ergo ſatis coniectari, quare eum Aphoriſmum. Quæ ducere oportet quo natura uergit ad loca cõferentia eo ducere in nos retorquere putarint. Neq; enim nos euacuationi intendimus, reuulſioni tantum, quæ in hoc diſſident, ut illa naturalẽ motum imitari debeat, hæc uero aduerſus morboſum impetum contrarie moliri, alioquin in fluxu narium, quare per nares non amplius ſtudent auertere? aut etiam in menſium profluuio menſes magis prouocare? Dicent credo, quia auertere, non autem euacuare cogitarunt. At neq; nos hic aliud agimus, quamuis hic ſit ſecretus, ibi uere effluxus maniſeſtus. Præterea non quocunq; natura male irritata male fertur medicus inſequi debet, ſed tantum quo fœliciter citraq; magnum ut poteſt partium diſcrimen. Videtis ergo ut irritus ſit omnis illorum aduerſus nos conatus, mirumq; eſt, quod contra tam multam doctorum cateruam clauſis (ut aiunt) oculis Antabatarum more auſi ſint pugnare. Quod ſi & de reuulſione hic datus ſit Aphoriſmus, non tantum inferre debebant contra neotericos & Gale. quod dextrorſum uergit dextrorſum eſſe reuellendum, ſed quod ſurſum, ſurſum. quod deorſum, deorſum, ac uniuerſaliter omnem reuulſionem in idem moliendam eſſe, non autem in contrarium, quod hactenus omnes medicorum ſcholæ tenuerunt, & alioqui nomenclatura ea in contrarium reuulſio clariſſime (niſi quis ſurdus fuerit) loquitur. Atq; ita illis euenit, quod diximus, nedum ab internis, ſed & externis omnem ubique auferre reuulſionẽ. Nec tamen illos adhuc pœnitere dicas, qui hæc in ſuorum confirmationem adiiciunt. Primo quia alioqui natura nimis extenuatur, ac benignus tantum

educitur

educitur in tenui corpore, ubi ſcarificatio ſufficit cucurbitula aut uinculum
hoc certe dicere poſſent, atque ita ſeipſos potius arguunt, qui in leuiore impe
tu ex remotioribus auerſionem commendant, in ualentiori uero ac pleniore
non poſſunt, nec enim benignum tantum educimus, imo ſuperfluo, qui ad par
tem affectam inclinabat, ac naturæ maiori detrimento quã auxilio futurus
erat corpus exoneramus. Secundo dicunt. quod uitioſus altius rapitur. Imo
ſæpe uſq; in oppoſitum latus inducitur. Vnde præter priorem illam ſecunda
nonnunquã pleuritis in altero latere accedit, quod ducentis in uno anno expe-
rimentis oſtendunt. At neq; illud uere nobis obijcitur, meminiſſe enim hic
debuerant, omne agens in proximum ualentius agere, quod alibi contra
nos induxerunt. Quare neq; hic id quod in dextris eſt ad ſiniſtrum rapitur
ſed quod in ſiniſtris adhuc uacillat, & in medijs locis ambigit, leui nec adeo
copioſa phlebotomia tantum refertur, Quod ſi quid a dextro forte fortuna
& præter opinionem auellatur, nondum fortaſſis omnino uitiatũ erit, quod
recẽs ualde phlegmone uixq; concepta, nec admodum diu decubuit, pone ui-
tiatum ſit, non tamen in multum longinquum aut etiam oppoſitum latus ſta
tim reuelletur, in proximum forte abducetur, quare uel rurſum a natura in
eundem locum expelletur, uel quicquid ſit per proximam deriuationem non
difficile expedietur. Imo emotum labefactatũq; q̃ infixum promptius at-
trahetur. Hæc ergo ratio non ægre procedit aduerſus neotericos aliquot, q
uſq; ad ſanguinis mutationem poſt defluxum materiæ copioſe detrahunt,
ſed cõtra nos nihil ꝓficit, quin potius in illos expeditiſſime recidit, ſi enim
mediocris aliqua detractio renitente morboſo impetu conſtantem materiam
ab ægro in ſanum latus auellere poteſt, liberalior phlebotomia cõcedente mor
bi decurſu male conſtantem, & alioqui eo nutentem a ſano in ægrum re-
ducere cur non poterit? Nunc audite, quibus hoc putauerunt dilue-
re. Aiunt ab oppoſito aut nihil, aut ſegniter admodum aliquid attrahi. Si ue
ro aliquid etiam trahatur, non ad locum affectum tantũ, ſed ultra foras edu
ci. Mirum ſi non putent nobis licere iiſdem rationibus ſanũ latus potius uin-
dicare, quod ſi detur, falſa erunt illa ducenta nobis obiecta experimẽta. Ne
q; Gale. dicere poterit, quare in priapiſmo alui ſubductio q̃ uomitus ſit nocẽ
tior. Neſcio igitnr ſi aliam diſparitatẽ, Aliquis illorũ nomine forte dixerit
qui proximus eſt ſuccus hoc eſt uitiatus, tãtum per coniũctã ægro lateri ue-

nam educitur. Qui uero uel ab oppoſitā parte, uel etiā caua uena ad idē latus adducitur, malignus non eſt, ſed benignus, nouā igitur phlegmonē in eodem latere parere non poteſt, aut etiā priorem augere. At contra euenit in oppoſiti lateris uenæ ſectione. Nōne igitur noua hæc illorum ratio de inflāmationibus rurſum cōcedit completis? tædioſum ē rē toties dictam corā tantis uiris iterū repetere. Recordari debebant in principio inflāmationum a proximis tantū influxiſſe parū, ſed & ab alijs adhuc longe plus inſtare. Quid igitur boni promouerint ſi maligno aliquo exhauſto nō multo facilius malū in prioris locū incitarint. Addo quo fruſtra putāt ſe tam ſincere unica euacuatione quicqd id eſt educere, ut nihil maneat putridarū reliquiarum. Ponamus, nihil reliqui faciāt, periculū tamen eſt, ut is qui quantitate, qualitate, ſæpe utroq; naturæ moleſtus eſt huc decidens humor, loci uitioſa qualitate, adhuc fumida, nec dū omnino extincta, corrūpatur, atq; ita uno euicto malo, alterū paratum eſt non minus rebelle, hoc tamē erit ex minimis his quæ poſſunt accidere male. niſi quis parū intereſſe dixerit ſiue malū malo addatur, ſiue altero deleto alterum inducatur. Vbi uero quarto id excuſant multo magis peccāt, affectū latus altero imbecillius eſſe aſſerūt, et ob id ab alijs quod ſuperuacaneū reſtitit (ut reſtat plurimū & fere totū) non admittere contēdūt. Imo quicquid aliæ habent ſuperfluū (ut cœperunt) in hanc partem non ceſſabūt deponere etiā nihil attrahentem non ſolū quia debilior eſt, uerum etiā quod huc, omnis impetus tum a morbo tum a natura ſit concitatus. Adhæc quod is locus inanior excremētis factus ſit capacior. Quarto turpe fuerat hoc illos neſcire aut diſſimulare, inflāmatum ꝗuis ſeipſo ſit debilius, tamē tantū alia excedere attrahēdi facultate, quātum flāmeo calore. Optime igitur in lateralis morbi principio ſuccū eū q in oppoſito male conſtat latere, uel etiā dū in caua uena uacillatius ad utrūq; latus ambigua, in cōtrariū retrahimus, ſic enim nō ſolum plurimum eius morbi anticipamus, ſed etiam ut id quod influxit ſecurius poſtea deriuetur procuramus. Atq; ſecundā detractionem ab omnibus oppoſiti lateris fortunis uindicamus, a qbus alioqui hic periculū impendebat. Neſcio igitur ſi interea tēporis cauſabūtur maiorē ad locū affectum materiæ portionē adduci, quod ſi fecerint non minus errabūt, quid enim ad locū affectum interea rapi poſſet? nā a proximis quod inſtabat decubuit, ab oppoſito uero latere ac cōcaua uena quō poſſibile erit aliqd

magnum

magnũ ferri? quãdo ab his omnia in cõtrariũ reuelluntur, quod unicum eſt remediũ, atq; adeo ſummũ nequid amplius ex his ad cõceptã phlegmonẽ affluat aliud. Quod ſi qs neglexerit ubi ad deriuationẽ nẽtũ erit, nõ aberit incõmodũ, ſed tamen illi cõtẽnunt, quod facile pẽſare poſſe ſibi pſuadẽt. Imo lupũ auribus tenebunt, & hic magis laborabũt. dũ enim illam, quã nos ante prehẽdere ipſis incõſtans uidebitur, eãdem rurſum captabũt, illorũ exemplo qui dũ ſemel per naufragium rerũ ſuarum iacturam fecerunt, etiã ſecundo facere ſtatuerũt, ut perditarum ita faciant fœnus. Venitq; hic mihi in mentẽ cõgredientiũ iocus, quorũ unus aliquis ſi uel nocte per tenebras, uel interdiu per imprudẽtiam forte fortuna in lacũ aut aliud leuiter offenderit. lapſus ceciderit ridicule ab alijs monetur, ut eãdem rurſun uiã ineat lapſumq; lapſu reſartiat. At ille proprio errore redditus cautior, cognitũ offendiculũ etiam ſi altero die redeat cauet. Tantũ abeſt ut eãdem rurſum fortunam ſubire ſit cõtentus. Multo profecto hac in re his prudẽtior q nõ ſolũ ſecũdo ſed etiam tertio. ut uideo idẽ periculũ facere audẽt. & quod maius eſt, Gal. ſimiliter lib. quarto de ſanitate tuẽda faciũt cõſulentem, dũ inqt, Quoniam igitur in hac, quæ uelutı phlegmone fatigat, uis calidi ſanguinis cõgeſta eſt in corporis mole, uenæ autẽ ſectio ſuccos e uaſis emittit, utile eſt poſt priorẽ detractionem tantiſper intermittẽtur dũ aliquid eorũ, qui in corpore ſunt humores, ad uenas remigret, quod tamẽ, quoniã cõmittẽdũ non eſt, ut in his maneat, ex dimidio corruptũ, ſed potius eius plurimum expellatur. Idcirco ſanguinis detractionẽ ſecũdo die iteramus. aliquando uero & tertio, ubi uidelicet reuellere & ex alijs in alia trãſferre uiſũ ẽ cõducere. Quã parũ hic Gal. cũ illis conueniat eorũ quæ ibi docẽtur ordine narratio ſatis docet. nõ enim de phlegmones loquitur reuulſione, ſed de phlegmonoſæ laſſitudinis curatione. In qua nõ ſurſum, nõ deorſum, nõ dextrorſum, nõ ſiniſtrorſum. ſed ab exterioribus ad interiora uſu uenit reuulſio, nec prohibet quicq̃ cur non dicatur & deriuatio. Nihil ergo hinc inde ad ſuum propoſitum ducere poſſunt. Veruntamen quia hoc ſemel loco nos conficere putauerũt, uellẽ ab illis magis expoſitũ diſcriminatumq;. ſi ex eodẽ aut diuerſo uaſe Gal. hic tertio reuellat, ut ſcire poſſimus in quo Galenum imitẽtur ipſi & nos etiã imitari uelint, ſi qdem ex eodem, iam reuulſionem a deriuatione, non re ſed ſolo nomine uariantem contendunt, At id abſurdum eſt, ſi uero ex

diuerſo, qcquid Hippocrates, quicqd Galenus, qcqd de reuulſione antiqua ha bet ueritas, ipſi peruerſunt, dũ ut hoc exemplo conceptas utcunq; plegmonas reuellamus, nos cogere uolunt, naturæ etiam ſuum locum recuſant, & quod ante, tempore, nunc etiam natura prius eſſe negant. Ratiõe igitur uincimus, authoritatum numero longe ſuperamus, nec experimẽtis cedimus. Nõ enim triennio, quadriennio, ſed plurimis ſæculis, ea uiguit citra controuerſiam opi nio, ualuit citra fortunas experientia. At hic perfricta fronte uidebis obſta re. Impudenter audies eos dicere nullos hoc modo adiutos, oblæſos omnes, aut etiam plures iugulatos, Hactenus ergo tyranni fuerunt ad unum omnes, nõ medici qui maluerunt tot uno gladio confodere q̃ animaduerſum errorem re linquere, quod ſi de pertinacibus aliquot magis q̃ doctis, id dicere liceat de omnibus, irreligioſum eſt mendacium, Nec enim dubium eſt, quin ante la pſis temporibus et modeſtiſſimi & doctiſſimi cõplures fuerint, qui eius phle botomiæ incommodum animaduertiſſent, ſecretiores aliquot errores, hos ta men latuiſſe negare non poſſum, ſed tam manifeſtũ, tam noxium omnes po tuiſſe ſubterfugere non puto, ſiquidem ducenti ab uno notati hoc modo ma le affecti; imo ſi omnes ex hac reuulſione male perierunt, aut ſaltem male ualuerunt, ne rudem empiricum aliquem diu latere debuit. Id igitur genus neotericos defendere poſſe mihi uideor, illos autem nõ poſſum, neq; laboro, quibus parum eſt oppoſitum latus euacuare, niſi uel ex ſubiecto crure aut op poſito, aut etiam utroq;, hominem prius extenuaſſent; nec enim uno inter omnes modo conuenit, ac propterea alij, qui naturæ ſecreta magis tenere uo lebant, certe ſcrupuloſius q̃ doctius plenitudinis modos diſtinguebant, hoc pa cto interpretati. Extremam plenitudinem ex oppoſito prius crure minue bant, ex eodem mediocrem, dum tamẽ omnem grauem plenitudinem in duo tam membra partiti eſſent, nec inſignis aliqua in tertium membrum diſpen ſanda relinqueretur, hoc illis uenit inuitis, ut quãdo uel nulla eſſet plenitudo, uel modica, ex oppoſito tamẽ latere ubiq; reuellerẽt, atq; hoc illoꝝ cõdonaſſe mus timiditati ſi non ex altera parte maiori peccaſſent audacia, necdum tam copioſam ex oppoſito latere uacuationem moliti eſſent, atq; adeo uſq; ad ſan guinis mutationem, qui terminus iuxta Hippocratem, ab alterius lateris eua cuatione expectandus tantum erat, & alioqui contra hoc ipſe uniuerſaliter dixit. Quæ ducere oportet quo maxime natura uergit ad loca conferentia

ducere.

*ducere. Quod ſi nunc horum etiam negligentiam & errorem in ea detra-
ctione, quæ ab eodem ſit latere oſtendere pergam, non dubium quin ab illis
nequiter audiam, non dubium quin nouum hominē dicent, glorioſum, ſtultū,
temerariū, omnibus minus q̃ ſibi tribuentē, cui maius ſtudium ſit neotericoꝝ
errorum per contumeliam hiſtoriam texere, q̃ antiquam ueritatem ſcrutari.
Verūtamen quia locus, neceſſitaſq; exigit, ac pluris faciam hominū ſalutem
& (q̃uis neglectā) ueritatē q̃ falſam illorum gratiam nō uerebor, quod mihi
uidetur dicere Guayuerius q̃ diu ſputum non procedit, uel idem uel oppoſi
tum crus potius euacuandū præſcribit, Idē certe latus hactenus tentandū nō
putat. Quis tamen dubitat, quin fallax nimis hæc ſit cōiectura, cū ſputū ſæ
pe in plurimos proferatur dies. Quis dico neſcit materiam ſæpe decubuiſſe
anteq̃ ſputū expediatur. Et nonne Hipp. in Anaxione pleuritico anteq̃ ſpu
tum redderetur, eam uenam ſecuit? & ne nō ſimplex, aut etiā excuſari poſ-
ſet hic error, alterum incommodius ſignum adiecit, niſi anguſtia minor, an-
helitus liberior, etiam ſi forte ſputum redderetur, eiuſdem lateris deriuatio-
nem ſuſpectam habet. An non nimis expectabilis hic ſit terminus, ac etiam
uehementer pernicioſus, an non hoc ſit potius a malo morbo opem implora-
re, q̃ a ſeipſo aduerſus morbum aliquid ſpei promittere? mihi profecto uide-
tur, neq; cōiectari poſſum, unde hāc ſibi opinionē cōceperunt, nā q̃uis Gal.
ab inueteratis euacuare docuit, a recentibus prohibuit, tam rudes non puto q
euacuare ab eo quod eſt deriuare, hic ſeparare nō potuerint, uocāt hoc ipſum
eradicare. Quod ſi nūc Raſis (q hodie in omnium practicantiū ſolus fere uer
ſatur manibus) fidem in his recipere cogamur, periculum eſt ne nuſquam ab
eodem latere deriuationem faciamus, quoniam hic allegante Guayuerio, ubi
uel ſputū expeditur (nec enim aliter accidētium moleſtia remittatur) omnē
phlebotomiam ueretur, iam ergo non ſolum falſa, ſed etiam inter ſe incom-
poſſibilia docent. Imo quādo Guayuerius donec minor fuerit anguſtia eiuſ
dem lateris euacuatiōem differt, nec rurſum ſputo reddito admittit. Iam ſe
cum idem pugnant, aut uſquam eius eſſe uſum negat. In utroq; tamen loco
fidelē teſtem Raſum ſibi citat, quare nō ſolū Guayuerius, ſed & Raſis a ſe
diſſidet, aut certe ambiguā uterq; tradit, ac in utrāq; partē ancipitē ſententiā
relinquit. Nō miꝝ igitur ſi inter neotericos practici, qui ab his, nō aūt ab an
tiquis ſuam medicinā didicerūt, hāc deriuationem paꝝ curaſſe uidētur, ma-*

maiore ob hoc q̃ illi uenia digni, niſi etiã tã puſillanimes eſſent, ut neglecta
reuulſione uix decimũ quẽq; ſecunda deriuatione ſe poſſe ſaluare conquerẽ
tur. Nõ nego tempeſtiuã reuulſionẽ breue ſalutis compendiũ facere. ſed tamẽ
deriuatiõe; ipſam præſertim certũ ẽ alleuiare, nec rurſum, omiſſa reuulſiõe
plurimi deplorati ſunt, niſi omnẽ internã phlegmonẽ dicamus mortalem, qđ
nimis meticuloſum eſt. Certũ ergo eſt ꝙ neq; hi, neq; illi unq̃ in Galeno le-
gerint. aut ſaltẽ bene adnotarint in pleuriticis quæ e directo laborantis late
ris adhibita fuit ſanguinis miſſio clariſſimã ſæpe utilitatem adferre, quæ ue
ro ex oppoſito brachio, aut omnino obſcurã, aut poſt temporis interuallũ.
Atq; illos hactenus librorꝫ potuit excuſari inopia, nos uero q̃bus Galenus ꝑ
dijt, abſolui non poterimus, ſi poſthac defluxa ſtatim materia ab eodẽ deriua
re diſtulerimus. Neq; enim tam ſimplex aliquis eſſe debet, q ignoret recentẽ
phlegmonẽ facilius deriuari, q̃ diſſolui cõtumacẽ & inueteratã. Quod ſi etiã
nõ niſi poſt plurimos dies forte ad ægrũ acceſſerimus nõ minus, idem tẽtabi
mus, mõ aliqua adhuc reliqua ſit ſpes, excuſabit nos Ga. q poſt uiceſimũ etiã
diẽ ſeruo phlegmonem in oculis patienti humeralẽ incidit. Tantũ neoterici
ſcriptores a ueterum uia receſſiſſe uidentur; ſi uero prætereo aliquis ex me
querat, quantum horum æmuli, hoc eſt medicorum uulgus ab illis ampli-
us receſſerint, dicere non poſſum, id poſſum dicere, hos minus operando er-
raſſe q̃ illos ſcribendo. Nam cum tedioſum & negotioſum nimis practicis
uideretur plenitudinis ſpecies inquirere, aut etiã differentiã coniectura ſe
non poſſe aſſequi, omnes uno calopodio calceauerunt, hoc dico ab oppoſito
omnibus primum ſanguinem detraxerũt, ut eos intelligamus illorum uerba q̃
rationem magis tenuiſſe, hoc tamen illis accidit, ut ex inertia & ignorãtia,
lucrũ facerent, maiorem honorẽ mererentur. Sic rurſum cũ mittendi ſangui
nis omne ius chirurgis relinquerent pauciſſimis ab oppoſito latere, uſq; ad mu
tationem eſt detractus, cum tamen ita faciendum iuxta neotericorꝫ ſententi
am contenderent. Dicet forſan aliquis, plurima corpora nec eximie plena eſ
ſe nec eſſe modica. atq; ita hactenus neotericorum. proximi neotericorũ ſcri
ptorum ſententijs cõſentaneam contendere uelit, negare tamen non poteſt,
quin multo audentius, frequentius ex oppoſito latere reuelſerũt q̃ ab his
ſuis præceptoribus didicerunt. Quãdoq; dẽ hi reuulſionẽ ante materiæ decur
ſũ ſolũ receperũt, et hunc rurſus tam præcipitem, ut in q̃ plurimis medici an

teuertat aduentũ, quare periculum eſt ne in plurimis errauerint qui in omnibus ab oppoſito prius latere detraxerũt, quod uériſimile ẽ magis dierũ numero q̃ ueriſimili alia cõiectura defluxus terminũ metiẽtes. Quo mõ q̃ multos exanimauerunt Petrus Briſſotus uix ſatis oſtendit. Tanta illorum homicidia, qui cum non ſolum recentium, ſed & ueterum ſe inſigniter profiterentur, æmulos nihil minus quam illorum imitantur diligentes labores, nec dum uel eminus aſſequimur. Queſtionum aliquot annotationes ſatis erat ſi utcunque remurmurare ſcirent, nec enim aliud uulgo ad illorum requiritur profeſſionem, accedente præſertim annorum numero, uel etiam temerario aliquo in publicum congreſſu, in quibus ſi iuxta Hippocratem, contra cõſideraremus ingenium, naturam, puerilem diſciplinam, bonos mores, laboris amorẽ, nequaq̃ tam multis medicina pateret contumelijs, non tam ſæpe inutiles rudeſque Empirici ſeplaſiarij de medicorum certarent primatu, ſæpe etiam ſua laude fraudarent. Quid mirum demamus annulos, humerorum ſtramenta, capitis inſignia, totius corporis faſtum, ineruditum aliquem uidebis Empiricum, manebit Hippocrates aliquis in tragedia. nam laruæ & doctorum perſonæ ſunt, nequaquam doctores, qui non ueritatem (ut inquit Galenus) ipſam, ſed ſcientiæ tantum aucupantur famam, aut egregium medicinæ titulum quo indigne aſſumpto, in ſympoſijs, in foro alijs ſe uenditent, oſtentent, ac temerariam uulgi opinionem, fauorem ſibi captent, qui ubi acceſſerit, tum demum uidebis eos criſtas erigere, magna de ſe ſentire, tum ſcilicet ſunt famatiſſimi, multo tamen maior futura in populum peſtis huiuſmodi Theſſalij Methodici quam ſimplices Empirici ob duplicem cauſam. Prior eſt, quod ſub eximio medicinæ titulo maior illis uulgo fides tribuitur, ſola empiricorum ruditas ſuſpecta habetur. Secundo quod illorum experientia quam circulatorum ſit infœlicior, ac iniqua ratione peruerſa, dum enim omnium faciendorum rationem ſe tenere putant, omnia nimis breuiter eo referunt, quicquid ad hanc nõ exigitur, dãnant, cum dicẽte Gal. cum his melius ageretur, ſi nullã prẽcerent rationẽ q̃ tã dilutã, tã tenuem, qua nõ ſolum ueritatẽ nõ aſſequuntur, ſed ſimplicis experientiæ exemplum male fruſtrantur. Quãtum enim recta ratio experiẽtiæ adijcit tãtũ uitioſa detrahit. Atq; hac de cauſa empirici ſæpe hijs nõ mõ æquãtur, ſed ſæpe numero opis fœlicitate præuertunt, quinetiam cum unum aliud putent, non ſolũ

non ſolum ab his q̃ ab empiricis, ſed etiam q̃ a morbo maius periculum ægris frequenter imminet. Ignauum igitur pecus hoc procul procul a medicina abigendum. uerum ut ad rem redeamus, nequaq̃ hor nebulonum inſcitijs Petrus Briſſotus & Leonardus poſſunt celebrium medicorum redarguere experientias, nec fortunatas, nec ullam querimoniam, ullũ ſcrupulũ de ſe relinquentes. Prætereo enim eos qui ante nos fuerunt, quorum alius oppoſiti cruris, alius eiuſdem, attamen nullus oppoſiti lateris (in immodico corpore ante fluxus decubitum) euacuationem ſuſpectam habuit. Prætereo eos qui alibi operantur, de noſtratibus tantum loquor, quorum nullus opportunum eius uſum ſe diceret expertum eſſe noxium, quidam tam præſentis utilitatis, ut poſt eam, nullam aliam deſiderarent euacuationem, quidam etiam (quod magis mirum eſt) tam perpetuo, ut uel nullos uel pauciſſimos pleuriticos dicerent ſibi intercidiſſe, quibus hanc tempori reuulſionem contigit facere. Supereſt igitur Hippo. & Galenum aliquot locis obiectos æquiores ſi (q̃ illi putarint) uobis oſtendere, hoc eſt, alium quam ipſi acceperunt ex his aſſertionibus ſenſum, ex eorundem autborum uerbis, nec tamen his renitentibus (ut multi facere ſolent) docere, quod ſi fecerimus, illorum fundamentum plane ſubuertimus, ac iam nullus præterea reſtabit nodus. Atq; id quanuis multis impoſſibile, mihi tamen non admodum uidetur difficile. Audiamus ergo Hippo. in libro ſecundo de ratione uictus in mordis acutis dicentem. Cum ergo ad iugulum extenditur dolor aut grauitas, uel brachium, uel mamillam aut partes, quæ ſupra ſeptum tranſuerſum ſunt, infeſtat, interna cubiti uena ſecanda eſt (adde ex quarto eiuſdem libro) ab eo latere quod affectum eſt, neq; dubites copioſum detrahere ſanguinem, donec uel rubicundior multo, uel pro puro, rubidoq; liuidus effluxerit, utrunq; enim accidere ſolet. At ſi eas partes, quæ ſub ſepto tranſuerſo ſunt, dolor afficit, ſed ad iugulum nõ aſcendit, tũ uel nigro uerratro, uel peplio aluus ducenda eſt, ubi precor qd his facient, nam Hippo. deriuaſſe, non autem reuulſiſſe multæ ſunt cõiecturæ, multa argumenta. Si enim retrahere uoluiſſet, nequaquam materia deorſum declinante, atq; ad ilia decedente purgatione deorſum per aluũ, ſed ſurſum potius per uomitum id facere ſtuduiſſet. Multo minus ubi nedum ingulum, ſed & brachiũ fluxus impeteret ad ipſum amplius brachium adducere uoluiſſet. multo quidem magis in priapiſmo reuellens aliquis aluum deijcere

tere poſſet. At neq; uſq; ad ſanguinis mutationem ducere dixiſſet expediēs, quando ſimplex illa reuulſio eum euacuationis ſcopum non requirit, cuius beneficium potiſſimum eſt, quod adhuc influit reuellere, nō autē quod inhæſit euacuare. Hæc ergo omnia de eius phlegmones, cuius plurimum decurrit, deriuatione dicta ſunt, non autem incipientis adhuc reuulſione quantū ego arbitror. Et forſitā ob id nō ſimpliciter Hipp. ab eodē brachio, pleuriticis ſanguinem detrahendum dixit, ſed ſi dolor aut iugulum aut mamillam aut brachiū & cet. occuparit, hoc enim modo nō ſolū materiæ motum ſurſum indicauit, quod aliquis putet, ſed & phlegmonem confectam eſſe, plurimum eius decubuiſſe, uicinorum grauitate forſan inſinuare uoluit. Ex generalioribus ergo alijs eius præceptis colligere debebāt, quod antea dum humorum adhuc copia in concaua uena ſurſum deorſum ferebatur, atq; in oppoſito latere uacillabat, necdum in ægrum latus incidit, declinabat tamen, tutius longe eſſe in contrarium reuellere, q̄ donec æger periculum ſuſtinuerit differre: ubi illud periculum eſſet audire, ſero ſapiunt Phryges. Imo ſi eam materiam quæ ex oppoſito in ægrum latus ſeſe minatur procubituram, ex eodem auellere cogitarint, iam ſibi q̄ nobis magis pugnant, dum quod in dextro eſt ad ſiniſtrum reuellere tentant. Videamus inſuper ſi diſcedente ab his ſene, Gale. perfidus aut traſfuga alia ipſis ſubſidia aduerſus Hippo. feret, non credo, nimis Hippocratis æmulus, nimis in eius uerba iurauit. Illis tamen uidetur plurimaq; ſibi patrocinia ex eius libello de phlebotomia pollicentur. Sed dum cogito ob hoc eos fruſtrabitur Gale. quod ipſi hic aliud inueſtigent, aliud Gal. agat. deriuationis nanq; loca non autem reuulſionis unicuiq; affectæ parti inuenire hic inquirit, coniecturæ ſatis eſſe poterat, quod uno ab hoc ſequente capite loca reuulſionis definit, maiori tamen argumento eſt eorum quæ hoc libro dicuntur narratio. Sic eos affectus qui ſupra collum ſunt per humeralem, ſiue externam uenam euacuat, eos qui in inferioribus per poplitē aut malleolū. At qui medijs locis per cubiti uenā internā. Quare hoc rurſum intēto fine in renū inflāmationibus, magis uteri ac ueſicæ, cubitū retecit, deriuationis ergo quam reuulſionis munus eum magis hic conſideraſſe certū eſt. nō diffiteor tamen in plurimis idē uas utraq; facultate præditū, ſed nō in omnibus, nō enim in inferiorum locorū affectibus ac in pleuritide

E diſſident

diſſident, uonnunquam etiam in capitalibus morbis, quod ſi quis in lateralibus neget, quia Galenus oppoſitæ uenæ inciſionem, uel parũ uel tarde conferentem dixit, iã hũc ab inferioribus paſſionibus reuulſurum multo magis Galenus a cubito dehortari, debuit, qui non ſolùm cubitnm inſectũ his nihil conferre dixit, ſed uehementer nocere. Verum uidebitur alicui diſſimilis eſſe illatio, quod Gale. cubito tandem ab his reuellendi potestatem conceſſit, in pleuriticis uero tacuit, nuſquam reſumpſit, ergo nulla reuulſione dotatum oppoſitum brachium intellexit, improba profecto coniecturatio, nam neq; in hoc libro oppoſiti cruris meminit, nunquid igitur ob hoc contempſit? aut decimo tertio therap. id male prædicauit. Si uero præterea aliquis id in ſolo latere damnarit, quod neque in eo, neque alio libro id commendauit hic ſimplex nedum indoctus apparet, qui quod Galenus uniuerſaliter dixit, particulariter non collegit. Num Galenus fruſtra toties admonuit ac a dextra in ſiniſtram, & econuerſo reuulſionem præcepit? Verum quia ſcrupuloſus aliquis omnia ſuppleri, in omnibus, ſibi cauſam reddi anxie deſyderet, ob eam arbitror ſubticuit, quod in his quam in alijs medicos minus heſitaturos Galenus male coniecerat. Ne ego tamen quicquã diſſimulem, is aliquando me mouit capite de reuulſione, ubi inquit. Remedia reuulſiora ſunt incumbente in pectus, aut uentrem humore ad manus retractio. Sed nõ ſtatim ſequitur, in dextrum brachium reuellendum eſſe, quod in dextrum latus brachiumq; decurrit, ſi id quod in uentrem pectuſque irruit ad manus retrahi uoluit, diuerſa enim illorum conditio, atque alioqui inconſtantiſſima res eſſet, ſtatim poſtea id quod in dextrũ it, ad ſiniſtrum reuellendum eſſe monere, putoq; quod hunc ipſi locum ultro prætererunt quod eneruem, nec ſatis eo poſſe urgere duxerunt. Vno ergo euolutos uinculo altero quo nos captare putant expediamus. Galenus in libro de phlebotomia omnem eam quæ e directo nõ fit reuulſionem damnaſſe aſſerunt. quia is igitur locus anceps uidetur adſcribatur, hoc enim modo ſignificatus eius facilius diſtinguemus, ſic habet. Quibuſcunque eruptio ſanguinis ſecundum rectum accidit, ſummum id commodum laborantibus adfert, quibus uero contra euenit, nihil iuuat, aut etiam interdum nocet, quod uires ſcilicet citra morbi leuamen deijciat, atque exoluat, non enim in liene turgente ex dextra nare erumpens ſanguis, nec in iecore, ex ſiniſtra

ullam fert

ullam fert utilitatem. At neque hactenus nobiſcum aliquo modo pugnat, non enim ex hac ſanguinis eruptione tãquam reuulſorio, ſed indicatorio auxilio ducit, quomodo & a medico iuxta naturam iuſta fiat euacuatio, Atq; id omnibus clarum puto, ueruntamen quia in his (quod ante diximus) reuulſio cum deriuatioue aliquando incidit de reuulſione memoratarum partium aliquid obiter ſubijcit, mutilus tamen is ſequens locus eſt, ac per interpretis coniecturam hoc modo reſtitutus, ſed reuulſio quibus indirectum adhibetur euidentem utilitatem celeriter oſtendit, quibus contra haud etiam, tota ea pars, ſed reuulſio quibns in directum adhibetur euidentem utitatem adſcititia eſt, & ab interprete adſumpta, quem locum ſi ita ſuppleremus, ſed & reuulſio in ſanguinis eruptionibus quibus in directum adhibetur euidentem utilitatem, proximius noſtra coniectura ad Galeni mẽtẽ fortaſſe accederet, nõ tã abrupta eſſet aduerſatiuæ coniunctionis cauſatio. Quorſum enim ſpectabat commodas earum partium reuulſiones cauſari ad inferendas utiliter factas deriuationes. Secundo hic ita ſermo illum qui poſterior eſt de reuulſione per ſanguinis miſſionẽ magis imitari uideretur, quia enim ibi in ſanguinis eruptionibus adiectum eſt, hic ſimiliter deſiderari apparet. quod quiſquis optimus eſt coniectator facile mecum penſabit. Atque ita commodius eius quod ſequitur hærebit illatio, quæ talis eſt. Dextra igitur nare ſanguis erumpens ad dextrum hypocondrium fixa cucurbitula clare celeriterque ſiſtitur, ſicut ad ſiniſtrum ex ſiniſtra erumpens, porro reuulſionis cauſa ſi uenam ſeces indirecte quidem oppoſitis ſanguinis eruptionibus, citiſſime conſpicuam uidebis utilitatem. at ſi contra ſeces nihil profuerit. Legat igitur unuſque ut uelit, ſiue ut nos ſuppleuimus, ſiue ut interpres, uniuerſaliter tamen Galenum omnem per tranſuerſum, reuulſionem dãnaſſe nõ inueniet, ſed in prædictis dumtaxat affectibus, nempe ſanguinis his profluuijs, aut certe in reuulſione per cucurbitam quã phlebotomiam magis feciſſe uidebitur, qui de hac locutus in ſanguinis eruptionibus, finitionẽ adiecit. Nũc ergo ipſi, ꝗ nos hoc loco magis cõfundentur, qui dextra cucurbita a ſiniſtra reuellunt, ſed de phlebotomia non concedunt. Atq; amplius Galenus a ſeipſo diſſidebit, qui crus oppoſitum ſcarificat, qui nunc hic, nunc illic a dextra ad ſiniſtram retrahit. Quicquid ſit, hactenus obiter, ut diximus, & præter propoſitum ad reuulſionem digreſſus, nunc quo cœpit, redit

dicens. Sic liene affecto haud æque adiuuerit circa medium digitum ſiniſtræ manus inciſa uena.atq; ſi internam cubiti ſecueris. Multum enim iu uat aflictum lienem ſanguinis ex ſiniſtro brachio detractio. Præſtat autem nō ſemel quantum cōueniat extraxiſſe, ſed in duos dies id partiri ſatius eſt. inuenire tamen nequeo quam ob rem medici lienoſis ſanguinem detrahere neglexerunt. Siquidem ego ingentem perpetuo utilitatem prouenire conſpe xi, ſi uel libra duntaxat una detracta foret, uacuationis tamen menſura ex dictis ſcopis eſt coniicienda. Manifeſtum eſt his, quæ de uena circa mediū digitum & cubiti interna dixit, euacuantem a liene inquirere uenam potius quam reuellentem, quamuis ex accidenti utrunq; commode præſtare poteſt. Idem patet ex detracti ſanguinis quantitate ibidem annotata, multo magis Gale. id indicat, qui in duos dies detractionem partitur, non enim ſecundo, ſed primo die magis reuellimus, non etiam in diuerſas uices ſortimur, unica abſoluimus, non æque id liquet, cum eam detractionem, euacuationem, non autem reuulſionem appellat. Quid nunc de poſterioribus dicam? ubi Gal. ſeruo ophthalmiam non quidem incipientem reuellit, ſed poſt uigeſimum di em ad humeralem deriuat. Quid dicam de uteri & inferiorum phlegmonis ubi poſtea non cubitum ſed malleolum uel poplitem ſecat. Nonne igitur & in pleuriticis (quorū tractatio inter hæc omnia media agitur) aliud inueſtigat? certe dū oppoſitā uenā aut parum aut tarde conferentem dixit, alterā ab hac intentatam inſinuauit. ergo non eos carpſit, qui prius ualentem impe tū huc retraherēt, deinde ipſam phlegmonē illuc deriuarēt, eos dūtaxat admonuit, qui ab oppoſita tantum ſperarēt, ut alterā præterea deriuationē deſyderari non putarent, hoc eſt, qui non reuellere, ſed etiam deriuare iſthac ſatis ſibi perſuaderent, uenarum affini continuitate decepti. Nec tales ſolū fuerunt tempore Galeni, ſed ad nos uſq; etiam durauerunt, qui ex oppoſito uſq; ad ſanguinis mutationēm detrahunt, non ergo reuulſionis ſed euacuationis ab hac uena tulit fœlicitatē. ſimileq; illud ē, ac ſi deriuationis ſpectās ſco pū in priapiſmo uomitū parum conferre dixiſſet. An tamē hæc retractio tā ſegnis ſit in pleuritide, q̄ uomitus in priapiſmo plurimi ambigent. Liberior aliquis huic cōparationi reclamare audebit, cū nonnullis (ut aliquis dicet) tan tam attulit aliquādo alleuiationem, ut & alteram deriuationē non admodum

expe

expeterẽt. & ne omnino ad hãc uenã phlegmonẽ ſecundã negẽt, nõne tale aliqd Gal. de oppoſiti cruris ſcarificatione teſtatus ẽ dicens, ac plærũq; poſt hæc præſidia glandularũ deſinit phlegmone, fortaſſis ob hanc igitur cauſam Gal. nõ ſimpliciter inutilẽ dixit, ſed an expectabilẽ potius q̃ paruã afferat utilitatẽ dubitare tutius putauit, q̃uis neq; Petrus Briſſotus, neq; Leonardus de ea peſſime ſentire formidãt. Quod uero pertinet ad locũ eũ qui ex præſagijs excerptus eſt. melius feciſſent, ſi nũq̃ adduxiſſent. nam quemadmodũ quãdo Cor. Celſum allegauerunt, ita hinc quoq; dum Galenũ aſcribunt eorũ (quibus ipſos cõficiamus) deprehendẽdorũ nobis dederunt occaſionem.

Nonne Gal. hic ubi ſecari eiuſdẽ brachij uenam dixiſſet expediens, ſubijcit præſertim ad emiſſionem quid aliud hic fecit, q̃ reuulſionem a deriuatione ſeparauit, ita profecto mihi uidetur. uerũ ego græca ijs reſpondẽtia nõ uidi, neq; inuenire potui, uos ſi habueritis uidete. Non nos igitur, ſed illi falluntur, quod Gal. hoc loco & alijs deriuationis traditionem exemplaq; cũ reuulſione cõfundentẽ non diſcriminauerint, ſiue quod eodem genere, ſiue eodẽ auerſionis nomine conueniãt. Legant igitur, perlegant, relegant, & ut poſſunt inquirant, nihil in Galeno, nihil inuenient, in Hippo. quod uere nobis aduerſetur probe ſcilicet intellectum. Vbi tamen ſi quid fortaſſis deprehendatur ambigue dictum, nonne ſtatim illis licebit euertere, quod eorundẽ alibi authorum clara ſtabiliuit authoritas? firma tenuit uetuſtas? ſi ita uelint iam non ſolum in medicinis, ſed in iure multorum, plurimorum, etiam in ſacris litteris antiquam tollent ueritatem, quod nebulones aliquot magis inſigniter temerarij, quam literati auſi ſunt tentare, quibus contigit præter abſurda, etiam nefanda dicere. Neceſſum eſt enim ut euidentiſſimus apertoore ac impudente reclamet, qui ſemel parum probabilibus pertinaciter ſuſceperit patrocinari, ita Petro Briſſoto ac Leonardo hominibus quanq̃uã doctiſſimis euenit, qui ubi plurima, quibus redargui ſatis poterant, male peruerterunt in manifeſtiſſimos tandem errores non incidere. non potuerũt ut ſola conſequentium abſurditate propoſiti liceat arguere falſitatẽ, nã ne diſtantiorem uenam ad reuellendum potiorem uſque cogantur admittere, in renibus uix cubitum recipiunt, in uteri paſſionibus contemnunt, niſi ipſius forte profluuio, at in crure affecto multo magis refugiunt,

mirum

mirum profecto quorſum hoĕs uel eruditiſſimos trahit pertinacia, ſiquidem Ga. quũ nunc dextrum, nunc ſiniſtrum cubitũ incidi præcipiat, iuxta partiũ ipſius uteri affectarum diſcriminationem, ſatis de phlegmonis eius non ſolum profluuijs ſe loquutum indicat. Idemq; ſi in his conueniat, quare non in illis? eadem profecto ratio, hoc tantum differunt, quod hic euidens effluuium, ibi uero occultum, nuſq̃ tamen obſcurum. Sed quid hæc affero? nonne Gal. in reuellendis uteri phlegmonis cubitum tantam habere uim dicit, ut præterea menſes citare poſſit, & ob id deriuatione ad poplitem recurrit, de crure quid poterat dicere clarius, quam cubitum in eius inflammationibus ſecare. At ipſi in his omnibus eam, quæ in crure eſt, ut proximiorem uenam tundunt, fruſtra ergo quæram, ſi in capitis affectibus, uertigine, aut epilepſia Gal. malleolum incidentem aut poplitem laudent. cum ergo & in his aduerſus Galenum dixerunt, adeo manifeſte à ueritate lapſi ſunt. Iam ſuis commentationibus fidem poſthac abdicauerunt, & ut in pleuriticis illos male erraſſe credamus, maiorem nobis audaciam fecerunt, cuius alterum efficaciſſimum eſt ſignum, quod dum ita contendunt, in plurima impingunt, nec unum de reuulſione præceptum integrum ſeruare poſſunt. Alterũ ex æquo pregnans eſt, quod dum contra dicimus omnia contra nobis quam his accidunt, nuſq̃ offendimus, omnia ultro ſe nobis accõmodant, omnia omnibus cõſonant, ac mirifice uidebitis atteſtari. Ita admonere uidetur Galeni de longinquo, & maxime longinquo præceptio. alia etiam de reuulſione in lõginquum & contrarium Hippo. traditio, reuellentis purgationis atq; aliorum retrahentium auxiliorum ad imitationem ducunt exempla magis urget Ga. de reuulſione a dextro in ſiniſtrum non infrequens deſignatio. proximius docet Cornelij Celſi authoritas, concordat eius quod ualenter irruit cum eo quod lente diuerſa curatio, conſiſtentis ac incipientis phlegmones remediorum uarietas, huc alludit oppoſiti cruris ſcarificatio, aliter non ſinit loci motuſq; contrarietas, cautum facit ducentorum illorum experimentorum infœlicitas, conſequentium eo℞, q aliter conceperũt abſurditas, approbat nũq̃ hactenus ſuſpecta expiĕtia. uel igitur hic neoterici redarguendi non erant, uel certe non omnes tam acriter inſimulandi, quia aliud non fecerunt quam Hippo. & Gal. in quamplurimis locis conſuluerunt, quod ſi illi aliud in internis phlegmonis omnibus fieri uoluerunt q̃ in uniuerſalibus totis docuerũt

magis

magis damnanda erat illorum inconſtans ambiguitas q̃ neotericorum ſcrupu loſa timiditas. Quicquid tamen ſit ego non tam audax decerno quam lubẽs cenſuræ ueſtræ permitto, quos ſcio antiquæ ueritatis communiſq; boni magis eſſe ſtudioſos quã alicuius ſectæ æmulos aut patronos. Nõ ego etiã hæc ſcripſi, ut meos diutius errores pertinaciter tutarer, aut alienos proderem, ſed ut Gal. Hippocratiſq; libros omni quantum huc ſpectat contrrdictione uindicarem. Non indignabitur igitur poſthac Petrus Briſſotus, non ægre ferret Leonardus, non arguent illorum ſequaces, ſi malui ueritati patrocinari, quam illis conniuere, ea enim ſolet eſſe omnium eruditorum erga ſtudioſos beneuolentia, ut malunt ſuos errores palam fieri q̃ ueritatem peſſum ire, honeſtiſſima quandoquidem hæc eſt contentio atq; omnibus conceſſa, cuius licentiam ac petulantiam ſi quis tollat aut etiam rogat non dubium quin is (ſi poteſt) omnem totius philoſophiæ breuiter ueritatem decoremq; auferet hoc ergo (ſuſpicor) aliquis tantum redarguet, quod immodeſtius ac q̃ cũ eruditis par erat iniquius contendimus. At uel hoc iuuenilibus animis (qui temerarij ac inoportuni eſſe ſolent) condonandum puto atq; elenchorum decoro. Certe ſi quid hic peccatum ſit hoc q̃ illud magis in cauſa fuit, quum optima ſemper mihi de hiſce optimis uiris ac literatiſſimis fuit opinio. adeo me ad illorũ faſtigium poſſe aſpirare perſuaſi nunq̃, quõ ergo, illorum gloriæ, eruditiõi detrahere uoluiſſem. certe ſi uellem non poſſem tantum (qualiacunque hæc ſunt illorum monumenta) præ ſe ferunt literarum ſpecimen.

HIEREMIAS THRIVERVS, DE RATIONE VICTVS, AB ARTICVLARIbus morbis uindicantis, ad Reuerendum in Chriſto patrem, Dominum Godofridum Brachelium, Abbatem Aenamum, digniſſimum ac uirum religioſiſſimum.

Eo illubentius ad te Mœcenas optime de uictu arthritico ſcribo,quo ſi id faciam plura aduerſus neotericos,plura multis inaudita,plura etiã difficulter tibi obeũda dicere cogar. Verumtamen cũ in rem tuam ſit, ac tuæ unius ſanitati magis tenear conſulere q̃ multorum aliorum indignationem uereri, en habeas, ego aggredior a carnibus exorſus,quarum ſi familiares ſpectes,nullus fere tibi uſus eſt, quamq̃ his potiſſimum caperis,non ſuillarum,non porcellorum, non caprarum,ouillarum uero iuuenibus non inutilis uſus ẽ,at tibi ſenibuſq; alijs,his præſertim morbis obnoxijs incõmodus, bubularũ uero eſus nec tibi, nec alteri quidẽ utilis,nõne igitur hic ſtatim audiã,q medice uiuit, miſere uiuit? certe ſi morbo teneri,medice uiuere ſit,miſerrimum. Verum ſi inſtante & quod amplius eſt occupante uindicari ſit, quid fœlicius? Hoc tamen ſciebam quam non ſolum tibi, ſed & multis alijs hæc eſſent inaudita ac nõ paucis ridicula,quorum tale mihi uidetur ſcomma quale Quinti, qui dum interrogaretur quam uim unctio haberet,ueſtis ſubmouendæ (inquit) ac rurſum colores urinarum ad pictores, non autem medicos ſpectare dixit, quemadmodum alij calidum ac frigidum balnearum dicunt nomina, nec quicquam ad medicum pertinentia. Ita profecto & hæc illorum obiectio mihi uidetur ſcurrilior ac etiam ineptior,quam cui reſpondeatur. nam ſi uictus is ſcrupuloſus ſit,non tamen ſuperſtitioſus,ſi anxius,non eſt contemnẽnendus negligendusue,ſi tenuis non afficit,ſi exquiſitus non eſt moleſtus, ſi miſera ſit ualetudo,ſi miſeri ſint quibus præſcribitur, miſeros non reddit ab omni tantum miſeria curat,fateor tamen his qui ſani ſunt non exigitur tam exquiſitus, tam anxius, multo etiam his liberior qui optimam ſortiti ſũt naturã.an hoc tamẽ a Cor.Cel.bene dictũ ſit , ſanũ nullis obligari legibus,nullũ cibi genus debere uitare, an hoc quoq; tam uerũ ſit q̃ uulgatum, omnia ſalubria ſanis eſſe,ego nõ ambigo,quãdo qdẽ Galen.& optime natu

ræ uictũ diſcriminat,tãtũ abẽ ut quenq; ſanũ ſine diſcrimine uiuere ꝑmittat,
q̃uis ipſe nõ ſecus q̃ Hipp.ad inſueta aliquãdo mutari moneat,hoc tamẽ uerũ
ẽ,nequaq̃ optimã naturã multis egere legibus, ex ſe enim ad optima tãtũ du
citur, quemadmodum nec ſtudioſus aliquis in ciuitate legum multitudinem
deſiderat,ſua ſibi uirtus ſatis eſt , neq; rurſus charitas ullam legem habet,
pone tamẽ omnia ſalubria ſanis ſint,optime ſeqtur ꝙ lex alia alijs.nõ igitur
tã ſumus inhumani, ut omniũ carniũ tibi uſum adimamus:Imo ut luxurioſæ
alioꝝ cõſuetudini aliqd cõcedamus , ꝑdices,attagenas,merulas,turdos,ſtur-
nos,ac alias mõtanas aues,agreſtes,quæ extra paludes,flumina, ſtagna de-
gũt,gregales colũbos q in turribus nidificãt, paſſerculos(pyrgitas græci uo
cãt) gallinas,gallinaceos q in corte aluntur ꝑmitto, quaſcunq; uero uolucres
caupões in urbibus cõcluſas habẽt, ac humido copioſoq; nutrimẽto inpinguãt
nõ cõcedo.Gallinaꝝ uero pullos ac etiã coturnices,arthriticã occulte ꝓuoca
re,ẽ multis deprehẽſũ. Nũqd igitur ex me exiges ut ex familiarioribus ali-
qd tibi cõcedã.Ego certe mihi uideor fuiſſe plus ſatis liberalis, ſcio tamẽ cõ-
tẽti nõ eritis niſi hedinas ꝑmiſero.Coactus igitur illas admitto , mõ exiguus
earũ ſit uſus ac modice ſalſaꝝ potius q̃ recẽtiũ.Sylueſtres,ceruos,lepores,cuni
culos,& ſi qd aliud,uehemẽter dãno,quãtũ tamẽ a recẽtioribus hic cõmendẽ
tur nõ ignoro.Ego rurſum nõ laudo,q̃uis enim excremẽtis careãt,conſtantẽ
ſuccũ faciãt,atq;(ut illos cõmẽtãtes forte erit audire)facultatẽ ſtipticã habe
ãt,difficile tamẽ naturæ qddã præſtãt,craſſũ ſuccũ,ac melãcholicũ gignũt,
q ſenibus omnibus ſummo malo ẽ, qđ obſtructiões pariat,ad quas oẽs eſtis op
portuniſſimi, ꝑfecto ſi cõueniãt,nequaq̃ ut illi tradiderũt,qa lẽtã digeſtionẽ
obtineãt,ſed cõtrariũ qa urinã aliquot hoꝝ ꝓuocãt.De piſcibus nihil oportet
inqrere,quoniã incõmoda uobis illoꝝ caro ẽ,qđ et tẽpamento ueſtro maiorẽ
exceſſum ꝓmoueãt,excremẽtis corpus inficiãt,ſi qd tamẽ ex his mẽſa tua ꝑ
uictus ꝓfeſſionẽ capiat,ſaxatiles,aut marinos potius q̃ fluuiales,ſquamoſos,cæ
teri oẽs,præſertim q in lacubus degũt grauiſſimo malo ſũt,ꝙ omnis uictus rõ
caputq; in hoc ſpectat,ut excremẽtoſus nõ ſit,nõ frigidus,nõ obſtruẽs.quare
mirari illos ſubit,q carpiões hic cõferre dicũt,neq; excremẽtitij tãtũ ſed pla
ne cœnoſi.Fructus oẽs poma,pyra nõ innoxia ſũt,ꝙ ſeroſũ ſanguinẽ reddãt;
ſaltẽ nõ niſi fragilis,ac redolẽtis pomi,pyriq; partẽ aliquam in prima potius
mẽſa q̃ tertia,ac rurſum aſſã potius q̃ crudã guſtare licebit,multo magis pru
na,aut ex muria oliuas,at ex piſis fabis decocta ex ſe hũc morbũ generare

poſſunt

poſſint,tantũ abeſt ut hic cõueniãt. Addo q̃d et ſenij tui tẽpamẽto nõ parũ incõmodi adferũt. Atq; hac de cã ex blito lapatho,atriplice,lactuca magis ꝓbo,ex caulibus multi laudãt,nec improbo. Raſis tamẽ rõem,q. ſãguinẽ inſpiſſet,nõ recipio. Ego etiã ex rapis bis coctis,adiecto præſertim pipere rhutæ paulo ac gingibere nõ uehemẽter uitupero. Caſeũ ne recẽtẽ q̃dẽ admittas,nec minus hic q̃ in caulium approbatiõe Raſes ẽ deceptus,nõ etiã cydonia laudo at cõtra q̃ neoterici oẽ id q̃d ſtipticũ ẽ,nec ſolos fructus diſſuadeo,loco hoꝝ hauſtũ cereuiſiæ adijcias,aut aquæ frigidæ paululũ,ac qcq̃d ẽ,decrſũ cogas,præſertim ſi utcũq; uẽtriculus priori uino incalverit,frigida etiã manus ablui laudarẽ niſi articulis obſuturã timerẽ,calida igitur. Poſt hæc omnino aut honeſta aliqua recreatio,aut cũ uiro humaniſſ. Domino Antonio Coio, q. tibi a ſecretis ẽ,uel cũ Domino Oliuero utriſq; cognato homine ꝑfecto lepidiſſimo iucũda excipiat cõfabulatio. Atq; his iã prãdium clauſimus. Dũ in mẽtẽ mihi uenit tibi caninũ prandiũ præſcripſiſſe,tẽpeſtiuũ ergo ẽ ad potũ trãſire, is ut inter cẽs cõuenit uinũ ſit,ueꝝ albũ an rubrũ,nõ æque. Neoterici q̃dẽ nõ ſolis arthriticis,ſed & calculoſis nigrũ plus laudãt, habẽt enim in cibo, & in potu hũc ſummũ ſcopũ,ut nihil penetrãs,nihil ꝓuocatiuũ ſit,ne q̃cq̃ ad partẽ imbecillã rapiatur. nõ lubenter ergo cũ Gal. facerẽt,q in calculoſoꝝ uino betonicam & ceſtrũ,uulgo ſaxifragã uocãt, inijcere eſt auſus, in podagricoꝝ uero uino q̃uis ex ſe ꝓuocatiuo petroſelinum,mirum ſi nutrimentũ auertere etiam non ſtudeant,neq; ſcio ſi excrementa quæ uel ab alimẽto relinquũtur, uel alioqui in his corporibus quotidie colliguntur retineri uelint, ſi retineãtur,nihil impediet,cur minus ad affectum locum tanq̃ affici ſolitum demum rapientur? credo igitur retineri nolint,ſed aut alternis diebus,aut tertio quoq; die pilulis quibuſdam collectum expurgabunt, quod uideo plurimos in ſenibus hoc pacto,aut alio inbecillis facere. At Galenus nec omni menſe id fieri admittit,non etiam omni hebdomadæ,tantum abeſt, ut tertio quoq; die, uerum neq; ego parum noxium puto,quando & negotioſum eſt,& præterea iuxta Galenum præter id quod nocebit, corpora etiam in malam trahet conſuetudinem. Ego præterea hoc modo arbitror aſſuetis corporibus plurimos dies detrahi,malũ facilius repetere,& quanq̃ ea contingat alleuiari citius longe conſeneſcere. Corn. Cel. tã frequentes purgatiões corpus ſuo alimẽto fruſtrari aſſeuerat,atq; ipſo tacẽte multis rõibus licet arguere præ-

ſentibus euidēter fortunis oſtēdere, in ſanis tamē id uitiū non tam clare detegitur, quod eiuſmodi errorem delicata duntaxat corpora ſubeunt, quæ aut ſegni quiete, aut immodica crapula corpus ſatis obeſum præſtāt. At in ægris id liquidiſſime liquet, facileq; omniū exponam memoriæ. Quis nō uidit cōplures in leues aliquot, ſed tamen contumaces utcunq; morbos incidētes, atq; multis medicamentis excarnificatos, tādē adeo exaruiſſe, ut nullo his modo ſuccurri poſſet, alius pedibus, alius manibus plurimi. toto corpore reſoluti ſūt, omnibus fere uitā fluxus finijt, euētū uulgares medici non intelligunt, & ob id alij ſuppuratione, alij phtiſi (& ſi nulla ante fuit deſtillationis ſuſpicio) alij hectica (licet nulla ante euidens febris fuerit, & corpus pituitorum eſſet) alij rurſum maraſmo ægrum conſumptum poſt mortem fruſtra coniecturātur. Si me uelint audire q̄ plures medicamētis extenuati, & q ante obeſi, emaciati, tādē confecti, per atrophiā crudeliter uitā finierunt, quod uel imperitos ipſos homines adeo conqueri uulgo audimus, multo profecto uerius, q̄ illi mortis cauſam cōiecturantes. Nec aliud admonet Hippo. q & ſanos & uitioſo ſucco inquinatos medicamētis cito perhibet exolui. Potius ergo Gal. mihi facere uidetur, q tenue uinū ad id excogitauit ac inuenit, & ut ego cū noſtra cōſuetudine cōferam gallicanis rhenēſia magis probo, q̄uis interim alterius cū alijs fuerim ſentētiæ. quod ſi fortiora, aquā limpidā accipiāt. his ſcilicet excrementa per urinas quotidie prouocabis, & natiuum corpuſculi tui calorē iuſto mō promouebis, quorū utroq; ſenes maxime q his affectibus inuadi cōſueuerūt, egent, hoc autē præſtāt, quia pallida ac flaua. Illud uero quia tenuia, neq; Mneſtheus aliud illos docere uidetur, qui tria genera eſſe uini, ſcribit, nigrum, album, giluum, nouum, uetus, medium. nigrum efficere uires, albū urinam, mediū concoctionem, nouum refrigerare, uetus calfacere, mediū uero eſſe prandiū caninū. ſi tamen & rubra quædā (ut ſunt) hanc habeāt uirtutē non laboro, colorē non ſpecto. Sed hoc dico nihil horū. ſed potius contrariū neotericos in uinis deſyderare, cuius hoc eſt euidentiſſimū argumētū, qꝺ dū uires uel ex ſe dilutas, ł nō admodū magnas reprimere uellēt, nō elemētari aqua ſed quæ calibē intinctā accepiſſet. id faciūt, unde nō ſolū hoc petūt cuius ſegnis eſt deductio, ſed etiā cuius lētus eſt calor. Verū in hoc minor illorū error, q̄uis nec id Gal. tā uereatur, quin illorū uinis rhutā ac piper immiſcere audeat. quod ſi qs mihi non credat,*

Galenum

Galenū libro quinto de ſanitate tuenda uideat,q̄ui præter multa ibidem aliā uinum album,quod parū aquæ tolerat audacter his exhibet. In paroxiſmo tamen oē fere uinū cū his uito. At neq; uel extra hunc in corpore uehementer impuro laudo.hoc enim preuia æget purgatione,ne aliquid ex his quæ cumulata ſunt in corpus altius rapiatur,ac precociter malū promoueatur,nō etiam in corpore extenuato audeo,nec præterea qđ caput uehementer tētet uſquā propino,in mediocribus & cōmunibus utrinq; ſermonem finio.Hæc de prā dio. Cœnæ uero eadē rō ē,nec alio q̄ quātitate diſſidet maiore.His exceptis, qui morbis nocturnis affliguntur catarris & alijs, nā his cœna omnino modica,tenuis,ſicca,ac præter aliorū morem,noctē preueniēs,nimiū tū optime ſe habet concoctio, quando natura ab omnibus alijs munijs, præſertim morbis libera ē,ſic enim cōtractis copijs in unū colligitur,nec aliud,ad quod quaſi cōniuentibus oculis reſpicere debeat,eſt reliquū.Tolle itaq; cum his ſimul cōſuetudinē,q ita uixerūt,in alijs quidē omnibus plenior cœna ſalubrior eſt, q̄uis neoterici oēs male contendāt contrariū,atq; hactenus pſuaſerūt . primū propter noctis accedentē frigiditatē,quæ nō ſolū plus cōcoquit, ſed etiā req rit,alioq corpus abſumit,indicio regiōes,anni cōditiōes. Secūdo ꝑpter ſomni uiciſſitudinē,q nō ſolū ualētius,ſed & copioſius cōcoqt.infamis ergo illorū ē excuſatio,q ieiunijs abſolui uolūt,q̄ breuior ab his ſuccedit ſōnus nā hoc ſcire debēt,multo breuiore abſtinētiā q̄ crapulā egere.Imo ꝓlixus inediæ, q̄ ſatietati magis noxius eſt . Si uero aliqs nō illiteratus tātū,ſed et medicus,pleniorē cenā ut uideo dānet qa pleno uētre ingrata ſit qes.is nec medicus ne hō mihi uidetur,qui queādmodū in brutis atq; inertibus animalibus nullā aliā q̄ uorādi ac obdormiēdi uiciſſitudinē ponit,nec inter cœnā & ſomnū quicq̄ intermittit,cū hoc antiqſſimū ſit medcorū præceptū, ut aut hora aut amplius interſit.Neq; rurſum in cœna frugalis aliqs,de quo noſter ſermo eſt tā guloſe multa ingerit,ut crepat uel uix ſpiret tātū quod in prādio minus fuit in cœna adijcit,in quo tamē ſi quod peccatū acceſſerit,in cœna q̄ in prādio melius fertur,quod ſecūdus ibi ſomnus,q̄ hic uigilia facilius ſuperet,corrigat. In ſomno enim natura intus habitat,& his quæ intus ſunt, ſolis uacat. Interdiu uero ad aliena foras negotia protrahitur,nec redire, nec his quæ intus ſunt eminus proſpicere poteſt,quo mō illud ſe habet Gal.uigilias amplius digerere,ſomnū uero amplius cōcoquere,cuius duplex eſt argumētum,alterū quod uel cœna pleniſſima pleniorē ſomnū adhibemus, ac etiā a prādio

 præter

præter conſuetudinē immodico, aliquē præter morē inlugimus, atq; hinc hoc ſaltē incōmodi accidit, ſi nō aliud qđ noctē in diē uertimus, totiuſq; reliquæ diei partis iacturā facimus, munia intercipimus. at melius eſt noctis q̃ diei fruſtrari operā, facere iacturā. Aliud argumētum eſt quod uel corpus ad oēm laborem eo die ineptū, ac flaccidius redditū, ſōnū ſibi præſcribat, ac ultro acclinet. hinc lōgā illa diſtillationum ſeries, grauedinū ac raucedinū diuerſa progenies. Iā ergo nō ſolū ꝑ ſōnū unius diei operā fruſtramur, ſed ꝑ morbos totius pene uitæ facimus incōmodū. At aliqs obſiſtet, & ne pleniore a prādio uentre decubitū addmitat, uim ſibi faciet, nec minus ad ſolita importune ſe trāſſferet negotia. atq; is qdē in catarros nō incidet, ſed iuxta Ga. grauiſſimos aliquot tādē morbos incurret, ac rariſſime ad iuſtā ſenectutē ꝑueniet. Iā ergo tertia quaſi corrollariū quoddā, acceſſit cā, ex debitis diei munijs. Idē etiā in ſtudioſis periculū eſt, ne corporis torpor moleſq; animū impediat, aut certe ſibi ſimilē reddat. Quarta rō ſumitur ex maiori tēporis interuallo. rara ē corporis potētia, quæ liberale prādiū ſpatio uel quinq; uel ſex horarū, qđ fere inter prādiū et cœnā intereſt, cōficere poſſit, niſi eū dicas q ſtrutiochameli habet uētriculū. Si uero nec uacuo, nec appetēti ingeras, preter naturā ſcilicet dicēte Hip. aut morbū facis, aut fomētū paras. uides quāta ex pleniori prādio incōmoda. Si quis uero cōtra nos uelit cōmunē hominū cōſuetudinē aſſumere. Is qdē talē eſſe poterit dicere, ſed bonā nō ualebit ducere, q̃nimo incōmode potius, q̃ cōmode aliqd cōtra ſe ducere putabitur, niſi enim plurima in hominū uictu eſſēt peccata. quare qſq; ante ſuū diē occideret, uix media pars mediū terminū exigeret, alia diæta, alia uita, prorſus neglecta ē quæ quōdā fuit uiuēdi ratio, adeo deleta ut ne inueſtigare qdē detur. aut ſi qs inueſtigatā ac repetā ſubire tētet, tāq̃ ſui corporis fruſtra ſtudioſus ridiculus erit, nedū alijs nō ꝑſuadebit, uidetur tamē neſcio qd ſimile huic ſētētiæ arguere, ſed obſcure omniū cōſuetudo q in cœnā ualētius alimētū differūt, ac aſſa apponūt, quæ copioſius, & ualētius prebēt nutrimētū. uerū cū incēſiās ſit ac ignara hominū cōſuetudo, nrām ea ſētētiā roborare nō laboro, nec medicū q ꝑ eā noſtrā opinionē infringere uellet curo, præſertim cū nō plus cōmodi q̃ incōmodi eā præſtare docere pōt. Ac etiā is multo amplius laudare debebit cōtra ſua ac aliorū medicorū decreta præpoſterū uiuēdi ordinē. Is enim apud oēs inoleuit, ut difficillimū qđ q; latrāti ſtomacho quaſi offā Cerbero

obijciat,

obijciãt.Cereuiſiã uino,tenue potẽtiori mẽſis præferat, quis neq; ſacris id uiſũ eſt literis indignũ meminiſſe,oẽm hominẽ in principio bonũ uinũ appo nere.Quod tamẽ ſalſa prior mẽſa ſibi uẽdicauit,nequaq̃ iniqua olim uidetur cõſuluiſſe ratio,quippe qđ uſui erat ab his uẽtrẽ irritari.poſtea uero q̃ hoïẽs ſine diſcrimine more brutorũ obiectis caperẽtur,alij uictus luxuriã, alij aua ritiã amarint, rectã uiuẽdi rationẽ neglexerũt,qdã neſciuerũt,qdã ſcire nõ curauerũt.quare tãdẽ factũ eſt,ut proba ãtiquorũ inuẽtio p ignorãtiã omni bus abſq; ſcrupulo cederet in detrimẽtũ.Iã ergo preter quãtitatẽ & qualita tẽ uictus,etiã ordinem tibi mõſtrauimus.Supeſt aliqd de corporis docere ex xercitio,quãdo nec id nobis omittẽdũ,nec uobis negligẽdũ.ualẽs nullũ exer citiũ eſt obeũdũ,frictiones ſiccæ quæ et p linteũ, et p ſolas manus obeũtur ſufficiũt. nã ne dolores,q certa periodo redeũt qbuſdã ptibus fiãt;nõ parua ex huiuſdi frictiõe cautio eſt,ſi nõ multo ante acceſſionẽ tẽpore,eaq; ieiuno adhibita ſit, firmãtur enim hæ partes,& cõſuetas fluxiões minus admittũt. Meſues etiã ex ſale adminiſtrat.equitare prohibeo,leniter tamẽ aliquãdo in gredi,& alijs q plurimis modis iucũde dimoueri nõ ſemp ueto.Hactenus ui- deor mihi ea quæ plus deſyderare potuiſſes adſcripſiſſe, nõ multa omiſiſſe, nõ etiã admodũ ſcrupuloſa,aut difficile obeũda iniũxiſſe, mollis erit nimis, qui hæc obſeruare cõtẽpſerit,nec ſuo partu indignus, præſertim quãdo ita uel naſci prohibebis,uel uix enatũ extenuabis.qđ ſiquæ eius particula cõtu max nõdũ ceſſerit,ſemel aut bis anno rebelles eius reliquias medicamẽto pur gãte ante acceſſionem præcipita,qđ ut nihil deſyderes,hoc adminiſtretur mõ.Imprimis diacatholicõ,aut caſſiæ fiſtulæ aliqd ſume;nã recẽs ſit,uel qa et hæc neotericis ſuſpecta ſũt,ex ficubus ea quæ foris circuit pelle exutis,et cũ cnico pari põdere cõtuſis accipe medicamẽtũ,hoc mõ eius qđ reliquũ ẽ inci ſio et expurgatio cõmodius excipet, parabitur aũt illa ex petroſelini fenicu li cappariſ, ellenij, aſparagi radice, laudarem tamen cum neotericis, ſi in paſſularũ fuiſſet parũ macerata aceto,uuas paſſas,ficus,hyſopũ,betonicã ad dere potes caſiæ ligneæ aut ſpicæ,nardi etiã aliqd.Neq; hæc ſtatim,ubi ter uel quater biberis,more neotericorũ negligẽda,ſed tãtiſper pp̃inãda,donec præcocta omnia atq;,ad expulſionẽ matura,& corporis meatus, q hactenus cõniuerũt ad eductionẽ pateãt.tũ enim ł cũ his,ł etiã ſolis agarico,ſena ute re ac polypodio.multi lacte aſinino epoto laudãt elui,putãtq; hoc mõ ppetuũ

malũ

*malum euaſuros,nequaq̃ tamen,quod fere oblitus fueram monere, atq; alij ti
bi poſſunt perſuadere pilulis,quæ hieram pigram ſuſcipiunt q̃uis uulgo ita fi.
at tibi utendũ, q͞a Gal .in ſenili corpore non fert, nõ prohibeo tamen,quo
minus interim terebentinã deuores nucis põticæ magnitudine,aliquãdo dua
rũ triũue,ubi uenter plures dies nihil reddit,nõ enim mõ aluum ſoluere citra
noxã poteſt,ſed & uiſcera omnia,iecur,lien,renes, pulmonẽ abſtergere,his
tamen inquit Gal.uarie uti expedit,nec uno tantũ delectu unũ perpetuo ex
hibere,aſſuefacta enim ſpatio natura uim eius contẽnet,ergo uariare uices
eius medicamenti cũ alijs oportet, & nonnũq̃ quod ante diximus ex caricis
medicamentum tentare .Interim uero aliud. Videant igitur quantũ uſui il-
lis ſit ſuarũ pilularũ annona in pixide aſſeruata,a qua nõ uno anno ſed per
petuo uita petitur,& ſi qua lippitudo oculos,aut crus aut brachiũ minima tẽ
tat grauitas,ſi auditus grauior,uel ſi appetitus deiectior, autminimum ullũ
occupet aliud incõmodũ,ſtatim ad hãc quaſi Apollinis arã confugitur.Ego
uero facilius iuxta Ouidium crederẽ Meleagro á fatali matris colo uitam
pependiſſe,q̃ his hoc modo a pixide duci.at illud quidem fabuloſum eſt , hoc
uero erroneũ.Tu igitur his quos diximus modis magis obnitere,nã ut dixi,
aut naſci prohibebis,aut præcociter,ſed leniter fœtum tuum eijcies, quæ ge
neratim tantum ſcripſi,ut quæ pro uaria corporis tui cognitione ac acciden
tium diuerſitate diſpenſanda intellexi, ad quod accommodatiſſimus tibi eſt
tuus Paludanus uir literatiſſimus, & ſuarum rerum ſtudioſiſſimus, nunc er
go ualetudinem tuam ut debes cura,quãdo quo minus ualeas aut certe omnĩ
no non bene per te deinceps erit . Ego uero operam dedi,daboq; dum ui-
uam,ut ſemper ualeas optime.*

Louanij ex officina Rutgeri Reſcij,3.nonas Martij
An. M. D. XXXII.
Sumptibus eiuſdem,ac Bartholomę iGrauij.

22216